



ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510-74000 ΦΑΞ: 26510-79286 - tozagorimas@gmail.com

Διαβάζεται από 2.000 οικογένειες Ζαγορίσιων στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ
ΕΝΝΑΤΟ
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 459
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
2016

ΚΩΔΙΚΟΣ 092571

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Με θλίψη παρακολουθούμε όλοι μας τα τελευταία χρόνια τον οικονομικό μαρασμό που έχει υποστεί η ΙΛΕΖ και το «Ζαγόρι μας». Οι εκκλήσεις του Δ.Σ. είναι συνεχείς κι ο αγώνας τους μεγάλος. Παρόλα αυτά όμως δεν έχει βρεθεί ακόμη η λύση που θα αποτρέψει στο άμεσο μέλλον ένα θλιβερό εξώφυλλο που απλά θα μας αναγγείλει το τέλος του.

Δεν θα αναφερθώ στην αξία που έχει «Το Ζαγόρι μας» για τον τόπο μας. Κοιτώντας τη μακρόχρονη πορεία του περιοδικού μας ας αναλογιστούμε όλοι πόσο πιο ενημερωμένοι, προβληματισμένοι και ευαισθητοποιημένοι γίναμε διαβάζοντας τις σελίδες των 458 φύλλων του. Θέλω απλά να μοιραστώ με το αναγνωστικό κοινό του περιοδικού μας ορισμένες ιδέες που πιστεύω ότι μπορούν να βοηθήσουν να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές δυσκολίες.

Καταρχήν, οι πρόεδροι των τοπικών κοινοτήτων θα μπορούσαν όχι απλά να είναι εγγεγραμμένοι συνδρομητές αλλά να συνεισφέρουν ένα μικρό μέρος της αποζημίωσής τους για τη λειτουργία του περιοδικού. Οι τοπικοί εκπρόσωποι, αμείβονται με ένα διόλου ευκαταφρόνητο για τις μέρες μηνιαίο χρηματικό ποσό. Αν δεχτούμε ότι ο πραγματικός λόγος που θέτουν υποψηφιότητα είναι η αγάπη και η έννοια της εθελοντικής προσφοράς προς τα χωριά τους, αλλά και το Ζαγόρι γενικότερα, τότε κατά κάποιο τρόπο είναι ηθικά υποχρεωμένοι να συμβάλλουν σε έκτακτες ανάγκες του τόπου μας. Το ίδιο βεβαίως πρέπει να ισχύει και για τους αμειβόμενους αιρετούς εκπροσώπους μας στο Δήμο Ζαγορίου (Δήμαρχο, αντιδήμαρχους, κτλ.).

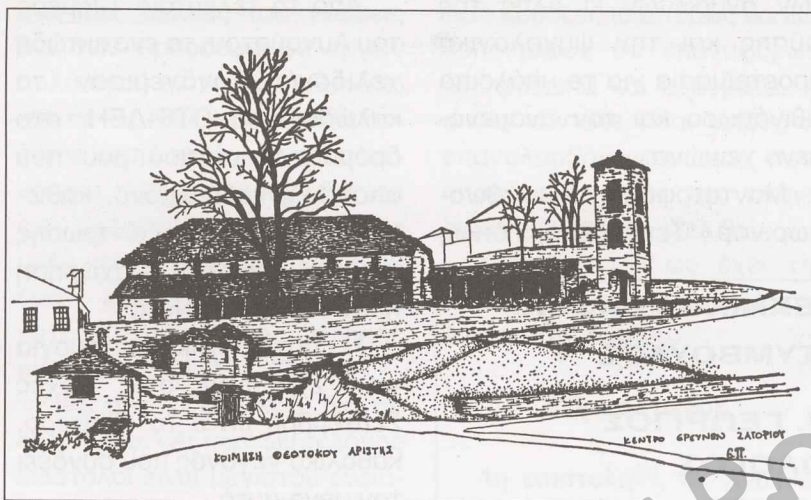
Πολύτιμοι αρωγοί προς «Το Ζαγόρι μας» οφείλουν να είναι

Το σημερινό πρωτοσέλιδο του Περιοδικού (που πάγια εκφράζει τις απόψεις της Συντακτικής Επιτροπής), με χαρά παραχωρείται σ' ένα νέο παιδί του Ζαγορίου, το οποίο καταθέτει τις απόψεις του και τις προτάσεις σχετικά με την πορεία του Περιοδικού, που όπως όλοι ξέρουμε τελευταία απειλείται με την διακοπή της έκδοσής του. Είθε να κάνουν το ίδιο κι άλλοι νέοι του Ζαγορίου.

«Ζ»

και οι επιχειρηματίες της περιοχής μας. Το περιοδικό δεν πρέπει να λείπει από κανένα ξενοδοχείο, εστιατόριο και καφενείο. Με μία ετήσια συνδρομή των τριάντα ευρώ το καθιστούμε άμεσα προσβάσιμο στους χιλιάδες τουρίστες που περνάνε από

Τα τελευταία χρόνια, στο Ζαγόρι ζει σημαντικός αριθμός οικογενειών που δεν κατάγονται από την περιοχή μας. Αγάπησαν όμως τον τόπο και επέλεξαν να ζήσουν μόνιμα και να εργαστούν σ' αυτόν. Είναι άνθρωποι μορφωμένοι, καλλιεργημένοι, αξιόλο-



τα χωριά μας. Τους δίνουμε τη δυνατότητα να γνωρίσουν πτυχές της ιστορίας μας, της λαογραφίας και του πολιτισμού μας.

Η οικονομική κρίση που περνάμε έχει αναμφίβολα πλήξει και τους Πολιτιστικούς Συλλόγους του Ζαγορίου. Παρόλα αυτά, οι ευπορότεροι ας ακολουθήσουν το παράδειγμα του Συλλόγου Νέων Αρίστης, που ενίσχυσε το περιοδικό με το ποσό των 200 ευρώ, κι όλοι μαζί ας αποτελούν μόνιμους και τακτικούς συνδρομητές. «Το Ζαγόρι μας» είναι η φωνή των Συλλόγων· η μόνιμη και πάντα ανοιχτή σελίδα για προβολή, ενημέρωση και επικοινωνία.

γοι, εργατικοί και παθιασμένοι με το Ζαγόρι. Είναι κομμάτι της μικρής μας κοινωνίας. Ας τους προσεγγίσουμε να εγγραφούν συνδρομητές και να τους παρακινήσουμε ν' αρθρογραφούν.

Ο Δήμος Ζαγορίου και η Περιφέρεια Ηπείρου θα μπορούσαν να βοηθήσουν οικονομικά από τα κονδύλια που διαθέτουν για τον πολιτισμό. Επαναλαμβάνω και συμφωνώ απόλυτα με την έκκληση της ΙΛΕΖ προς τους ηπειρώτες και κυρίως Ζαγορίσιους βουλευτές μας για ποικιλότητα στηρίξη του περιοδικού.

Επαναλαμβάνουμε και συμφωνούμε απόλυτα με την έκκληση του περιοδικού προς τους

δύο Ζαγορίσιους βουλευτές για στήριξη της προσπάθειας που γίνεται.

Κλείνοντας, θα ήθελα να καταθέσω και ορισμένες προτάσεις προς το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ κι όλους όσους πλαισιώνουν τη συντακτική επιτροπή του περιοδικού μας. Το πράττω με απόλυτο σεβασμό στο αξιόλογο έργο που τόσα χρόνια επιτελούν και στον ελεύθερο χρόνο που αφιλοκερδώς αφιερώνουν.

Στην εποχή της τεχνολογίας, που το διαδίκτυο κυριαρχεί στην καθημερινή μας ζωή, «Το Ζαγόρι μας» πρέπει άμεσα να αποκτήσει ιστοσελίδα και να γίνει μέλος σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως για παράδειγμα το Face book.

Ο εμπλουτισμός των μελών της ΙΛΕΖ καθώς και του Δ.Σ. με νέους Ζαγορίσιους αποτελεί, κατά τη γνώμη μου, μία ακόμη επιτακτική ανάγκη του περιοδικού. Η συμμετοχή νέων ανθρώπων στη συντακτική επιτροπή θα επιτρέψει τη «ζύμωση» δύο γενεών, ουσιαστικό και απαραίτητο βήμα για την ομαλή συνέχεια έκδοσής του.

Τέλος, θαρρώ πως θα ήταν πιο εποικοδομητικό και πιο ελπιδοφόρο, όχι μόνο για το περιοδικό αλλά και για τον τόπο μας, να αποφεύγονται δημοσιεύματα όπως αυτά του τελευταίου φύλλου. Οι εκφράσεις «πέφτει σκοτάδι», «η μελαγχολία της ερημιάς» και «η ζωή παγώνει και τίποτα δεν κινείται» που προϋπήντησαν το χειμώνα μας πλήγωσαν.

Να είμαστε όλοι αισιόδοξοι και κανένας Ζαγορίσιος και φίλος του Ζαγορίου να μην αφήσει το περιοδικό μας και την πνευματική κατάσταση του τόπου μας να βρίσκεται σε τέλμα.

Χρήστος Ζαμπακόλας

Χρονογράφημα**Σεπτέμβριος 2016**
(Γυρίζουμε σελίδα στο χρόνο)**Σταύρου Συκιώτη**

τος!

Ο φετινός Σεπτέμβρης πράγματι γύρισε τη σελίδα του φετινού μας χρόνου. Από τις πρώτες του μέρες αποδυνάμωσε τα Αυγουστιάτικα σαραντάρια της θερμοκρασίας και έδωσε άλλη χάρη στην ατμόσφαιρα. Μετά από κάποιες βροχούλες –μάλιστα κάποιες έντονες σε διάφορες περιοχές της χώρας μας– στα μέσα του πρώτου δεκαημέρου που η γη τις χρειαζόταν για ν' ανασάνει από το καλοκαιρινό λιοπύρι, ο καιρός ομαλοποιήθηκε, η ατμόσφαιρα παρουσίασε τη φθινοπωρινή της αμφίεση και ο Σεπτέμβρης λειτουργεί στο διάλειμμα για την αναψυχή των ανθρώπων κι όλης της φύσης και την ψυχολογική προετοιμασία για το υπόλοιπο φθινόπωρο και τον αναμενόμενο χειμώνα.

Μαντατοφόροι του φθινοπωρινού Σεπτέμβρη, όπως

πάντα, τα ροζέ, ομορφούλικά **κυκλάμινα**, που τον υποδέχτηκαν από το τελευταίο 10ήμερο του Αυγούστου και γέμισαν όχι μόνο το κηπάρι του σπιτιού μας αλλά και κάθε περιοχή. Επίσης φθινοπωρινά αγριολούλουδα και κάποια διακοσμητικά χαμηλά δέντρα και αγράμπελες χαιρέτισαν το Σεπτέμβρη και το φθινόπωρό του, με τα λουλούδια τους. Φυσικά, δεν έλειψαν τα πάντα διακριτά και χαρακτηριστικά γεγονότα που προμηνύουν και χαρακτηρίζουν, κυρίως, τον ερχομό του φθινοπώρου, δηλ. η μετανάστευση των χελιδονιών και η λειτουργία της νέας σχολικής χρονιάς.

Από το τελευταίο 10ήμερο του Αυγούστου, τα ενστικτώδη χελιδόνια ξαναγέμισαν τα καλώδια του ΟΤΕ-ΔΕΗ, στο δρόμο του σπιτιού μου που αποτελεί, κάθε χρόνο, καθιερωμένο στέκι συγκέντρωσης για την ομαδική αναχώρηση προς τον θερμό Νότο.

Η επαναληπτική λειτουργία των Σχολείων στις αρχές Σεπτέμβρη είναι το ιδιαίτερο, καθολικό γεγονός που συνδέει τον μήνα αυτό.

Η πληθώρα των μαθητών και η παρουσία σχολείων σε πολλές και διάφορες περιοχές

ασφαλώς ανατρέπουν τον

τρόπο ζωής της κοινωνίας σε σχέση με τη θερινή περίοδο. Σχετικά, για την έναρξη λειτουργίας των σχολείων, την ατμόσφαιρα που διαμορφώνουν κ.λ.π. γράψαμε στο Σ/μβριανό χρονογράφημα του 2015, φύλλο 447.

Θα καταχωρήσω μια χαρακτηριστική παροιμία που συμπυκνώνει τις προσωνυμίες του Σεπτέμβρη.

«Στον τρυγητή, σιτάρι σπείρε και σε πανηγύρι σύρε».

Δηλ. ο τρύγος των αμπελιών, η προετοιμασία για τη σοπορά της νέας παραγωγικής περιόδου και το πανηγύρι της Παλιουριάς (τη Βελλά) ένα από το πανηγύρι του.

Ο Σεπτέμβριος, δεν παρουσίασε, από καιρικής απόψεως, φαινόμενα δυσμενή για τη βλάστηση και το φυσικό περιβάλλον. Γι' αυτό οι βουνοπλαγιές και τα πεδινά μέρη, καθώς και οι οικιστικοί χώροι σε πολιτείες και χωριά έμειναν αμετάβλητα στην πράσινή τους παρουσίαση. Η θερμοκρασία της ατμόσφαιρας διατηρήθηκε σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Ήδη, οι τελευταίες μέρες του Σ/μβρη τελειώνουν και ο διάδοχος μήνας Οκτώβριος, σίγουρα θα μας παρουσιάσει την φθινοπωρινή του πινακοθήκη με την ποικιλία των χρωμάτων και του σκηνικού της ατμόσφαιρας. Είναι το επόμενο βήμα για να περάσουμε στην εποχή του χειμώνα.

Ας χαρούμε την ομορφιά και την ποίηση της φθινοπωρινής φύσης.

**ΕΛΙΝΑ Ξ. ΒΟΥΡΔΑ**
Χειρουργός Οφθαλμίατρος

Μετεκπαιδευθείσα στην παιδοοφθαλμολογία και τις παθήσεις βυθού στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Cambridge, M. Βρετανία

Δέχεται καθημερινά: 9.00-13.30 πρωί και 18.00-20.30 απόγευμα. Τετάρτη απόγευμα και Σάββατο πρωί με ραντεβού

Πλ. Νότη Μπότσαρη 5, 1ος όροφος, Ιωάννινα
Τηλ. 26510 30003, Κιν. 6947 998847
email: elvourda@hotmail.com

5 επιστολές του Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου κατά το χρονικό διάστημα 1890-1812**Πρώτο μέρος: Εισαγωγή**

Κατά τη συγγραφή του βιβλίου «46 ανέκδοτες επιστολές του Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου 1871-1906» των συγγραφέων: Ελένης Οδ. Σκούρτη, Ιωάννου Γ. Παπαϊωάννου και Εμμ. Μιχ. Παπαμιχαήλ, καθώς και του Επιμέτρου αυτών, των συγγραφέων: Δημ. Γκέκη, Γλυκερίας Χριστοδούλου, Ελένης Οδ. Σκούρτη, Ιωάννου Γ. Παπαϊωάννου και Εμμ. Μιχ. Παπαμιχαήλ, υπεύθυνοι Εμμ. Μιχ. Παπαμιχαήλ και Ιωάν. Γ. Παπαϊωάννου, τιμητική έκδοσις για τα 100 χρόνια μετά το θάνατό του, αμφοτέρων εκδοθέντων με δαπάνη της Εφορίας των Καλλινειών Σχολείων Παπίγκου, Κληροδότημα ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, το έτος 2006, είχαμε ασχοληθεί σε πλάτος και βάθος, τόσο με την ανάλυσή του περιεχομένου των επιστολών αυτών, όσον και με την ανάλυσή του χαρακτήρος και των συναισθημάτων του Μ.Α., κινουμένων μεταξύ των οικείων του στη γενέτειρά του, το χωριό Πάπιγγο και του τόπου εργασίας του στο Ινστιτούτο PERKINS της Βοστώνης των Η.Π.Α., ο οποίος φυσικά δεν επεδίωκε την αυτογραφία του, ούτε να προβάλλει τον εαυτό του ως διάσημος πινakoθήκη με την ποικιλία των χρωμάτων και του σκηνικού της ατμόσφαιρας. Είναι το επόμενο βήμα για να περάσουμε στην εποχή του χειμώνα.

Αναδιφώντας στις Βιβλιοθήκες παλιά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, διάφορα άλλα έγγραφα, ανακάλυψα και μια ενόχνη επιστολών του Μ.Α. που έγραψε και απέστειλε σε διάφορα φιλικά του πρόσωπα και τις οποίες η Μαίρη Βέη⁽¹⁾ συνέλεξε, σχολίασε και εδημοσίευσε στην εγασία της «ΠΕΝΤΕ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΕΥΕΡ-

ΓΕΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ, ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ», ΑΘΗΝΑΙ 1976.⁽²⁾

Και η Μ.Β. προ της παραθέσεως των επιστολών αρχίζει:

«Ο φιλόπατρις και φιλόανθρωπος Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος, όστις εγεννήθη τω 1837 εις το χωρίον Παπίγκου του νομού Ιωαννίνων, διέγραψεν εβδομηκονταετή τροχίαν ζωής αξιοπρεπούς, δραστηρίου και επιβλητικής, δι' ης εισήλθεν εις το πλάσιον της αιωνιότητος των παραδειγματικών ανδρών. Κάτοχος δύο θεωρητικών επισημών, Νομικής και Φιλολογίας, εκ χαρακτήρος δε λάτρης του καλού δια πάσαν εκδήλωσιν της ανθρωπίνης ζωής, πλουτίσας τας πολλάς του γνώσεις δια των προοδευτικών έργων πολιτισμού εν τη λοιπή Ευρώπη και εν τω Νέω Κόσμω, διεμόρφωσε κοσμοπολίτικην προσωπικότητα, αποβλέπουσαν πάντοτε εις περιωπής συμπεράσματα υπέρ του Ελληνισμού και ενρίζωσιν εθνικών επιδιώξεων και κατευθύνσεων προς εθνικάς ανακτήσεις...» (Σελ. 7).

Και συνεχίζει η Μ.Β. δια τις επιστολάς: «Αι περί ων ο λόγος επιστολάι είναι μεγίστου ενδιαφέροντος, καθ' ότι ανασκούν εις ιδιαίτερας πτυχάς, εξ ων αποκαλύπτονται μυστικά ιδιώτητες της προσωπικότητος εκάστου των αλληλογραφούντων σημαντικών ανδρών, οίτινες εν τη αλληλογραφία αυτών και τας προσωπικάς των γνώμας, εκδηλώνουσιν επί ιστορικών της

εποχής των γεγονότων και σημαντικής πληροφορίας περί της συγχρόνου ιστορίας παρέχουσι, αλλά και βαρύνοντας χαρακτηρισμούς περί τε λαών και κρατών, ανδρών ηγετικών, τέχνης και γραμμάτων, άλλην μίαν φοράν δε δι' ακλονήτων βεβαιώσεων διατρανώνεται της Ηπείρου η πρωταρχική θέσις, την οποίαν έλαβεν εις τον υπέρ ελευθερίας αγώνα. Συγκινεί δε μεγάλως, ότι υπάρχει ακόμη

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

Ηπειρωτική γη, Ηπειρωτικός Ελληνισμός, μη αποτελούντες εν σώμα μετά του Ελληνικού Έθνους, υπέρ της ελευθερίας του οποίου η Ήπειρος πρώτην θέσιν επί των επάλλεων έλαβε.

Πλην του γενικωτέρου ενδιαφέροντος, το οποίον θ' αποσπώσιν αι κατωτέρω δημοσιευόμεναι επιστολάι, τους Ηπειρώτας, προς τους οποίους πάσα τιμή αρμόζει, ιδιαίτερος θα ικανοποιήσωσι, θα επαναφέρωσι δε πρόσωπα και πράγματα, τα οποία πάντοτε είναι καιρός να επαναλαμβάνονται και προς παραδειγματισμόν της ανανεωμένης γενεάς» (Σελ.9).

Παραθέτομεν ως έχει την πρώτην επιστολήν του Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου.

Δεύτερο μέρος

1η επιστολή⁽³⁾, Μ. Αναγνωστοπούλου προς:
Madame A.C.Papastavros
τη κυρία
Αμαλία Κ. Παπασταύρου
εις Λάρισα
Larisse - Greece
Εν Δρέσδη τη 26/7η Αυγούστου 1890.

(3) Επί του φακέλλου πλην της ανωτέρω διευθύνσεως του αποδέκτου και άνωθεν ταύτης έχει αναγραφεί δι' ερυθρού μέλανος και η διευθυνσις του αποστολέως: Michael Anagnos Director Perkins-Institution for the Blind South Boston Mass. U.S. of America. Η υποσημείωσις αυτή είναι της συγγραφέως.

Αδελφική μοι дуās, Μιχαήλ και Αμαλία⁽⁴⁾,

Γράφω υμίν από κοινού και ουχί ιδιαίτερος εκάστω δια δύο λόγους:

Πρώτον μεν επειδή γινώσκω, ότι εστέ τοσούτον στενώς συνδεδεμένοι δια των αρρήκτων δεσμών της ολοψύχου αγάπης, ώστε ηθικώς τε και νοερώς αποτελείτε αδιαίρετον σύνολον· είτα δε διότι ό,τι και αν έχω ειπείν τω ενί το αυτό περίπου λεκτέον αμφοτέροις. Προς δε τούτους εικάζω εξ όσων μοι έγγραφεν η Σοφία, ότι ο Μιχαήλ προτίθεται να κάμη προσεχώς ταξιδίόν τι, και ως εκ τούτου θα πέμψω το παρόν προς την Αμαλίαν, ήτις, αφ' ου το αναγνώση, δύναται να το διευθύνη όπου δει ασφαλώς.

Δεν αγνώω, ότι αμφοτέροι θα δυσθυμήτε επί τη σιωπή μου και ότι θα με κατηγορείτε επί ολιγωρία. Ίσως μάλιστα η Αμαλία, η υπεσχέθην ιδίως ότι θα τη επέστελλον μετ' ου πολύ, ήρχισε να νομίξη ότι η περί ημών ανάμνησις μου καπνός ην και διεσκεδάσθη. Εάν τω όντι συνέβη τοιούτόν τι, μη διστάζετε να πιστεύσητε, ότι είναι πάντη ανυπόστατον. Όχι τούτο δεν έχει ούτως, ουδέ πρέπει ν' αφίστητέ ποτε τοιαύτην τινά υπόνοιαν να εισούση εις τον νουν σας και σκίαση τας σκέψεις σας έστω και κατ'ελάχιστον.

Ομολογώ, ότι υπέκυψα εις τον πειρασμόν τού ν' αναβάλλω από εβδομάδος εις εβδομάδα να επιστείλω υμίν επί τη ματαία ελπίδι, ότι μετ'ολίγον θα ήμην εν κρείσσονι καταστάσει και θα είχον πλείονα άνεσιν, ίνα δυνηθώ να γράψω υμίν τι άξιον αναγνώσεως· αλλ' ουδέποτε, ουδέ

(4) Δια το ζεύγος Μιχαήλ και Αμαλίας Παπασταύρου, δυστυχώς δεν κατέστη δυνατόν να βρω βιογραφικά στοιχεία αυτών.

Βέβαιον πάντως είναι, ότι, αφού συνδόνταν δια τόσο στενής φιλίας, θα ήταν πρόσωπα των αυτών αντιλήψεων, της ίδιας πνευματικής καλλιέργειας (κουλτούρας), των ίδιων πνευματικών οραμάτων, όπως τούτο εξ άλλου αποδεικνύεται και από το περιεχόμενο της παρούσης επιστολής.

**Δημήτριος Θ. Λέκκος**
ιατρός πνευμονολόγος

έλεγχος αναπνευστικής λειτουργίας - μέτρηση διαχυτικής ικανότητας
ανάλυση αερίων αίματος - καταγραφή νυχτερινής οξυμετρίας
προεγχειρητική εκτίμηση - κατ'οίκον εκτίμηση και αντιμετώπιση

Καθημερινά: 09:00-14:00 & 18:00-20:30
Τετάρτη απόγευμα & Σάββατο: με ραντεβού

Παπάζογλου 16 & Κάνιγγος - Ιωάννινα
τηλ./fax: 2651034234, κιν.: 6976680725
www.lekkos.gr | e-mail: info@lekkos.gr

ποτε, ουδ' επί στιγμήν δέον να φαντασθήτε, ότι ελησμόνησα υμών. Εξ εναντίας ενθυμούμαι υμών παντού και πάντοτε μετ' αδελφικής όντως αγάπης, και εάν τε γράφω εάν τε μη, ουδέποτε θα παύσω έχων υμάς κατά δianoian. Εάν δε σας είπω, ότι το μεν ένεκα της ολονέν αυξανομένης αλληλογραφίας μου το δε ένεκα επανειλημμένης ασθενείας και διαρκούς ως ειπείν αρρωστίας δεν ευκαιρήσα να γράψω τω αδελφώ μου ένα καν στίχον από του παρελθόντος μαρτίου, ειμί βέβαιος, ότι δεν θα με καταδικάσητε επί ασυγγνώστω ολιγωρία ή άλλω τινι τοιούτω παραπτώματι.

Περί της υγείας μου δεν έχω ευχάριστον τι να σας γράψω. Το επισφαλές αυτής εφάνη αφ'ότου ανεχώρησα εκ Πατρών και εξετέθην εις την επήρειαν των υγρών κλιμάτων. Την πρώτην νευραλγίαν ησθάνθηεν εν Γερκύρα, επανάληψιν δ' αυτής μετά μειζόνος εντάσεως πολλαχού της Ιταλίας και ιδίως εν τη καθύγρω Βενετία. Αυτή ταύτη τη στιγμή εν ω γράφω άλγος δεινόν κατέχει το αριστερόν μέρος του σώματός μου καθ'όλον αυτόν το μήκος από του ώμου μέχρι της πτέρνης. Τούτο δε προέρχεται κυρίως ένεκα των επικρατουσών βροχών, αίτινες είναι σχεδόν αδιάκοποι. Ου μόνον δε ισχυαλγώ και νευραλγώ, αλλά και νοσταλγώ, η δε τελευταία αύτη πάθησις φαίνεται μοι δριμυτέρα πάσης άλλης. Πως θ' απαλλαχθώ αυτής ουκ οίδα. Τετράμηνος σχεδόν απουσία από των προσφιλών ημών Αθηνών δεν κατώρθωσε να την μειώσει ουδέ κατ'ελάχιστον. Η δε ηδεία ενθύμησις, ότι επί εβδομάδας και μήνας ήμην πάντη ελεύθερος πόνου εν τη ξηρά μεν αλλά μακαρία εκείνη γη, μ'έλκυει προς αυτήν μετ'ακαθέκτου ορμής και με τηρεί όλως ξένον και αδιάφορον προς πάσα άλλην.

Ει και ήμην επανειλημμένως ασθενής εν Ιταλία και εβιαζόμην να οικουρώ επί τρεις και τέσσαρας ημέρας κατά συνέχειαν, κατώρθωσα να ιδω τους κυριωτέρους τουλάχιστον των καλλιτεχνικών θησαυρών ων βρίθει η χώρα αύτη. Οι ναοί και τα μνησεία της Ρώμης, της Φλωρεντίας, της Νεαπόλεως, της Βενε-

5 επιστολές του Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου

τίας, των Μεδιολάνων, της Βολωνίας, της Πάρμας, της Σιένης, των Παταυίων και άλλων πόλεων περιέχουσι τοσαύτα και τηλικαύτα πλούτη πινάκων, αγαλμάτων, αγγείων και παντός είδους αντικειμένων όσα ουδαμού της οικουμένης ευρίσκονται. Εκτός ολίγων εξαιρέσεων τα πρώτιστα έργα των ιεροφαντών της αναγεννήσεως των τεχνών και επιστημών εν Ιταλία ευρίσκονται εν αυτοίς. Ταύτα δε ως μεγαλοπρεπέστατοι και στιλπνότετοι αδάμαντες λάμπουσι μεταξύ πλείστων άλλων πολυτιμοτάτων καλλιτεχνικών μαργαριτών, οιτινές εισίν αποτεθησαυρισμένοι μετ' αυτών. Μόνον εν ταις εν Φλωρεντία δύο πινακοθήκαις του Uffizi και του Pitti (αίτινες, ειρήσθω ως εν παρόδω, εισίν αι άριστοι εν τω κόσμω) ευρίσκονται 15 πρωτότυπα του Ραφαήλ έργα, και μεταξύ τούτων η Παναγία η επιλεγόμενη Madonna del Caddello. Η πεφημισμένη έκλαμπρον τριάδα παναγίων, ήτις και μόνη θα ήρκει ν' αποθανάτιση το όνομα του κορυφαίου των ζωγράφων της αναγεννήσεως.

Τω Μιχαήλ έπεμψα εκ Ρώμης φωτογραφίαν της Αφροδίτης της Κνίδου. Εγώ αμφιβάλλω πολύ αν το εν τω μουσείω του Βατικανού άγαλμα το γνωστόν υπό το όνομα τούτο είναι το όντι αντίτυπον του θαυματού του Πραξιτέλους αριστουργήματος, όπερ οι άνθρωποι συνέρρεον εξ όλων των μερών της Ελλάδος διά να ιδώσι και θαυμάσωσι. Εις τας άλλα ατελείας της ταλαίνης ταύτης μαρμαρίνης Αφροδίτης προσετέθη (ως βλέπετε εκ της φωτογραφίας) και το ελεεινόν εκείνο ράκος, όπερ οι όσιοι της εκκλησίας πατέρες και άγρυπνοι των ηθών φύλακες εξ αιδημοσύνης ορμώμενοι έθηκαν περί την οσφύν αυτής ίνα καλύψωσι την γυμνότητά της την σκανδαλίζουσιν τους θεατάς. Ω του βάθους και του ύψους της

αναιδείας των! Δύνатаι να υπάρξη μεγαλειτέρα ταύτης υποκρισία; Να ομιλή περί καλυμμάτων αιδούς ο παρθενικός Λεωνίδας Πασχάλης, ο μη έχων εισέτι ακριβή γνώσιν των λεπτομερειών της συντηρήσεως και του πολλαπλασιασμού του ανθρωπίνου γένους, ουδέν έχει το παράδοξον. Εκ του εναντίου πας ο γνωρίζων αυτόν κατά βάθος θα το θεωρήση λίαν φυσικόν. Αλλά φαντάσθητε τον Ραγκαβή, ή Μιχαήλ τον Χρυσόχοον, ή Γιάννην τον ναύαρχον, ή τον Βενδεβήν, ή τον μακαρία τη λήξει καθηγητήν Στρούμπον, ή τον μακαρίτην Αθανάσιον Πετσάλην, ή πλείστους άλλους ομαίμονας και ομοιοτέχνους αυτοίς κηρύττοντας σταυροφoρίαν κατά της γυμνότητος των αγαλμάτων και των εικόνων λόγω αιδημοσύνης και επιμένοντας όπως τα αριστουργήματα της σμύλης του Σκόπα και του Μιχαήλ Αγγέλου και τα θεσπέσια δημιουργήματα της γραφίδος του Ραφαήλου και του Τισιανού φέρωσι χάριν ευπρεπειας κομψόν τι ένδυμα ομοιάζον κατά τι προς εκείνο, το οποίον φοροΰσιν οι καλίσμορφοι των Αθηνών νεανία όσάκις προτίθενται να κολυμβήσωσι εν Νέω Φαλήρῳ ή αλλαχόθι επί παρουσία των εν τη παραλία περιδιαβαζουσών αργυροπέζων ατθίδων! Ω ήλιε, και γη, και ουρανέ, δύνατο να υπάρξει τι γελοιωδέστερον και κωμικώτερον τούτου;

Η ενταύθα πινακοθήκη είναι εκ των αρίστων της Ευρώπης. Την πρώτην θέσιν κατέχει αναμφριότως η εν τω Uffizi και Pitti της Φλωρεντίας, την δευτέραν η εν τω Λούβρω των Παρισίων, και την τρίτην η εν Δρέσδη. Ενταύθα μεταξύ πολλών άλλων αριστοτεχνημάτων υπάρχει η λαμπρά Σιστίνα Παναγία του Ραφαήλου, ήτις έχει ομοιότητα τινα προς την εν τω μουσείω του Βατικανού Madonna di Foligno. Να περιγράψω υμίν λεπτομερώς την ωραιότητά της μοι είναι πάντη αδύνατον. Τούτον μόνον σας λέγω, ότι κάθημαι απέναντι αυτής επί ημίσειαν περίπου ώραν καθ'εκάστην και την μελετώ και την θαυμάζω. Εν ενί των προκειμένων δωμάτων

υπάρχουσι τέσσαρες κατά σειράν εικόνες του Κορεγίου, αίτινές εισίν αυτόχροημα αριστουργήματα, και ουκ ολίγα άλλαι γραφείσαι υπό των κορυφαίων ζωγράφων της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Γαλλίας και της βορείου Ευρώπης. Του Χολβαίν η Παναγία είναι μόνον της του Ραφαήλου υποδεεστέρα. Αλλ'ο καιρός επιλείπει μοι ίνα γράψω πλείω περί τούτων.

Το(ν) αγαπητόν Κωνσταντίνον μετά της θυγατρός του ασπάζομαι από καρδίας. Δεν αμφιβάλλω, ότι αυτός προαλείφεται και παρασκευάζεται, ίνα κατέλθη εις τον εκλογικόν αγώνα και αναδείξη βουλευτάς τους φίλους της κυβερνήσεως.

Ο Μιχαήλ παρακαλείται να δώση τους ολοψύχους ασπασμούς μου και τας ενθέρμους προσρήσεις μου εις την κυρίαν Κεχαγιά (προς ην θα γράψω άμα ως εύρω μικράν άνεσιν) προς τον πεφυλγμένον μοι Παρασκευαστήν, προς την Σοφίαν μετά του ναυάρχου και των τέκνων των, προς τον Λεωνίδα, προς τον κύριον Χαρίλαον μετά της οικογενείας του (ευχαριστών αυτόν εφ'οίς έπεμψέ μοι δύο αντιτύποις της ετησίως εκθέσεως του Δρομοκαίτειου) προς τον κύριον Μόσχον, την κυρά Ελένην, τον κύριον Πούσιον (ούτινος έλαβα την επιστολήν και θ' απαντήσω άμα ως ευκαιρήσω), τον Βαρελίδην, τον αδελφόν Καλαποθάκην, τον κύριον Χελδράϊχ μετά της κυρίας και της θυγατρός του, τον κύριον Λιδάμπην μετά της οικογενείας του, και προς πάντας ανεξαίρετως τους φίλους όσοι έχουν την καλωσύνην να ερωτώσι «περί δια λόγου μου».

Ασπαζόμενος δε και υμάς αμφοτέρους εξ όλης, ψυχής και καρδίας, μένω εσσεί.

ως αδελφός σας
Μ. Αναγνωστόπουλος

Υ.Γ. Αποπλέω εκ Λιβερπούλης εις Αμερικήν τη 18/30 Αυγούστου:

Η διεύθυνσίς μου μέχρι της 13/25 Αυγούστου έσεται ως εξής:

M. Anagnos
Care of Messrs Baving Brothers & Co.
London - England
Μετά την 13ην αυγούστου εις Αμερικήν κατά το έγκλειστον επισκεπτήριον.

Από το όνομα του Αχωριού Βοτσά πήρε την ονομασία. Ήταν στο βόρειο μέρος της, κατοικούμενο από Σλάβους του 7ου αιώνα μ.Χ. Στα βλάχικα Boitsa σημαίνει ξύλινο δοχείο κρασιού.

Ο εκλεκτός φίλος μου **Δημήτρης Ράιος** θα μας πει: «Ανάγεται σε ένα από τα παλαιότερα μοναστήρια του Ηπειρώτικου χώρου. Το σημερινό καθολικό συγκοταλέγεται αναντίρρητα άναμεσα στις παλαιότερες εκκλησίες της περιοχής. Κτισμένο σε σχήμα εγγεγραμμένου σταυρού με πάγιους ημικυκλικούς χώρους και ημικυκλική αψίδα κλπ... με καλή αγιογράφηση... Αξίζει να υπογραμμίσουμε την ύπαρξη διπλού τοίχου στην ανατολική πλευρά του Ναού, πίσω ακριβώς από την κόγχη του ιερού που σχηματίζει πολύτιμη κρύπτη».

Η Κτιτορική του Επιγραφή

«† Υγέρθη εκ βάθρων ο Θεός ούτος και πάνσεπτος Ναός της **Μεταστάσεως** Κυρίας Θεοτόκου / διαναλώματος του ευσεβεστάτου και αιδήμου βασιλέως Κων/νου του Υπογονάτου ανακαινισθείς και ιστορηθείς παρά τινος ελαχίστου των ιστοριογράφων εκ της άνωθεν κειμένης **κώμης Γρεβενίτη Αθανασίου / ιερεί** και των αυτού ιερομονάχων κυρ Νικοδήμου και κυρ Αναδίου, Δαυιήλ / ιεροδιακόνου και των λιπών, αρχιερατεύοντος του πανιερωτάτου αυθεντός δεσπότηου και μητροπολίτη της αγιωτάτης μητροπόλεως Ιωαννίνων του κυρ Κλήμεντα: Εν έτει Α.Χ.Π. (1680 Μ.Χ.)».

Μεταστάσεως

Λέξη «κλειδί». Ξεφυλλίζοντας το ΝΕΟΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Β. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ, η λέξη Μετάστασις είναι μαρτυρούμενη από την αρχαιότητα και μέχρι σήμερα, σημαίνει «η εκ της ζωής αναχώρησης θάνατος». Άρα το μοναστήρι έπρεπε να γιορτάζει στις 15 Αυγούστου. Πριν, περίπου 25 χρόνια, γιόρταζε στις 8 Σεπτεμβρίου, ημερομηνία γέννησης της Παναγίας πράγμα το οποίο αντίβαινε με την Κτιτορική Επιγραφή. Οι γνωρίζοντες τους ορθόδοξους θρησκευτικούς κανόνες, η 23η Αυγούστου είναι τα εννιαμέρα της Θεοτόκου (15-23). Το ημερολόγιο γράφει «Απόδο-

Η ίδρυση της Ι. Μονής Βοτσάς

σις κοιμήσεως της Θεοτόκου». Η λέξη απόδοσις στη δημοτική θα πει Επιστροφή του οφειλόμενου. Έγινε ακριβώς αυτό και δεν υπάρχει ίχνος αυθαιρεσίας. Πολύ σωστά ο Αρχιμανδρίτης Κορ Σεραφείμ Καχριμάνης και άλλοι θρησκευτικοί παράγοντες έπραξαν τούτο, να γιορτάζει το μοναστήρι στις 23 Αυγούστου.

Ας έρθουμε όμως στο κυρίως θέμα που αφορά στην ίδρυση της Μονής γιατί για την ανακαίνιση του ναού της (1680) μας πληροφορεί η Κ.Ε. Ό,τι πιο σοβαρό έχει γραφεί μέχρι σήμερα πάνω σ' αυτό το θέμα το έχουν κάνει οι Γρεβεντάδες, ο Επίσκοπος Περιστεράς **Ευστάθιος Σκάρπας**, ο Ερευνητής επιστήμονας **Λεάνδρος Βρανούσης** και ο καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων **Δημήτρης Ράιος**.

Ο Ε.Σ.: «Ο Πωγωνάτος πήγε στη Σικελία το 668 για να καταστείλει την εξέγερση των δολοφόνων του πατέρα του Κώνσταντος Β' (οι οποίοι είχαν ανακηρύξει αυτοκράτορα τον αρμένιον Μιξίδιον). Ο χρόνος που τοποθετεί την «διαπεραίωσιν εκ της Ιταλίας εις την Ήπειρον μεταξύ του 669-670». «Την έναρξιν κτίσεως της μονής στο έτος 670». Πίστευε ότι «Ο Πωγωνάτος μετά την καταστολήν της ανταρσίας του Μιξιδίου θα μπορούσε να είχε επιλέξει για την επιστροφή του την ξηρά, για να καταστείλει ίσως και άλλες μικρότερες σποραδικές ανταρσίες μετά το φόνο του πατέρα του και ότι διεκπεραιώθηκε εις το Δυρράχιον ή την Απολλώνειαν και διά του τείχους του Πύρρου παρά την Οστανίτσαν διήλθε διά της Βοτσάς».

Ο Α.Β. έχει αντίθετη άποψη: «Κτιτορικά επιγραφαί και παραστάσεις κτιτόρων, πατριαρχικά σιγίλλια, το «χρονικόν του Αργυροκάστρου» και άλλαι γραπταί μαρτυρίαι - τοπικά δημοσιεύματα και επιχώριοι θρύλοι διατηρούν μέχρι των ημερών μας ζωντανήν την παράδοσιν του Κων/νου του Πωγωνάτου. Τα ιστορικά δεδομένα όμως, όχι μόνον δεν επιβεβαιώνουν την εξ Ηπείρου διέλευσιν του Πωγωνάτου, αλλά και διά πολλούς λόγους την αποκλείουν. Ας προστεθεί, ότι επί τη βάσει δυτικών κυρίως πηγών, ημφεσθητήθηκαν βασίμως και τα παραδιδόμενα υπό βυζαντινών χρονογράφων περί της αυτοπρο-

σώπου παρουσίας του Κων/νου του Πωγωνάτου. Τα ιστορικά δεδομένα όμως, όχι μόνον δεν επιβεβαιώνουν την εξ Ηπείρου διέλευσιν του Πωγωνάτου, αλλά και διά πολλούς λόγους την αποκλείουν. Ας προστεθεί, ότι επί τη βάσει δυτικών κυρίως πηγών, ημφεσθητήθηκαν βασίμως και τα παραδιδόμενα υπό βυζαντινών χρονογράφων περί της αυτοπροσώπου παρουσίας του Κων/νου Δ' εις την εκστρατείαν της Σικελίας». Για την περιοχίν της Πωγωνιανής στα «Χρονικά» σελίδα 168 σημειώνει: «Συγκεχυμέναι τοπικαί παραδόσεις αι οποίαι

Του Γιώργου Δερμάνη

ανέφερον αορίστως αυτοκράτορα ή άλλους βυζαντινούς άρχοντας ως ιδρυτάς ή δωρητάς μοναστικών και άλλων ιδρυμάτων της περιοχής, από αιώνων έχουν συνδεθεί προς το όνομα ενός κυρίως «ευσεβεστάτου βασιλέως» του Πωγωνάτου. Εις ολόκληρον την περιοχίν είναι ο γνωστότερος εκ των Αυτοκρατόρων του Βυζαντίου, εις τον οποίον **εφιλοδόησαν** να αναγάγουν την ίδρυσιν των πολλά Ηπειρωτικά μοναστήρια».

Ο Δ.Ρ.: «Βέβαια η πλειονότητα των νεότερων ερευνητών αμφισβητεί ζωηρά τόσο την εκστρατεία του «Π» στη Σικελία, όσο και την πιθανότητα της διέλευσής του από την περιοχή της Μονής Βοτσάς. Για το πρώτο θέμα προβάλλονται οι εγνοτάσεις, ότι σε όλες τις περιπτώσεις σφετερισμού της αυτοκρατορικής εξουσίας ο αυταπαιτητής του θρόνου, που είχε στείσει στην επαρχία θα κατευθύνονταν προς το νευραλγικό σημείο του κράτους, τη Βασιλεύουσα, ότι θα έδειχνε έλλειψη σώφροσύνης η εγκατάλειψη της πόλης από το νόμιμο διάδοχο του θρόνου σε κρίσιμες στιγμές (καθώς την ίδια περίηυ εποχή υπήρχαν σοβαρές απειλές και από την Ανατολή) και η εμπλοκή του σε περιπετειώδη καταδίκη του αντιπάλου... η διά θαλάσσης επιστροφή ήταν από πολλές απόψεις προτιμότερη».

Οι σοβαρές απειλές στις οποίες αναφέρθηκε ο Δημήτρης είχαν να κάνουν με τους Άραβες που το 668 με τις επιδρομές τους είχαν προξενήσει καταστροφές στη Μικρασία, φθάνοντας ως τη Χαλκηδόνα και άρχισαν νέες επι-

θέσεις εναντίον της Δύσης. Δημιουργήθηκε μια κατάσταση πολύ κρίσιμη.

Με τη σειρά μου και εγώ θα πω τούτο που η ιστορία καταγράφει. Ο Κων/νος ο Δ' ο Πωγωνάτος είχε δύο αδέρφια, τον **Τιθέριο** και τον **Ηράκλειο**. Επειδή έβλεπε ότι είχαν συμπάθειες στο στρατό τους τιτοφόρισε συμβασίλεις: έτσι για τα μάτια του κόσμου, αλλά χωρίς να επιτρέψει, προσέξτε, να γίνει επίσημη τελετή στέψης. Έτσι προέβλεπε το θρησκοεθμικό δίκαιο, κατά το λαό να γίνεται στέψη και των συμβασίλεων. Για το λόγο αυτό, ο στρατός του Ανατολικού Θέματος (της Μικρασίας) στασίασε. Μάλιστα είχε έρθει στο Βόσπορο και φώναξε: «Εις Τριάδα πιστεύομεν και τους τρεις στέψομεν». Ο «Π» αναδιπλώθηκε και διέταξε να κανονιστεί το τελετουργικό, τάχα, της στέψης. Μόλις πήγαν στη διάσκεψη οι αρχηγοί του στρατού, τους κρέμασε αμέσως. Την ίδια μέρα πρόσταξε και έκοψαν τις μύτες των αδερφών του. Τους εξόρισε και τους έβγαλε με αυτόν τον τρόπο απ' τη μέση.

Ανασφαλής - Ύπουλος - Εγκληματικό στοιχείο. Τέτοιοι χαρρακτήρες δε ρισκάρουν να ξεβουλευτούν για λίγο απ' το θρόνο για να κυνηγήσουν εξεγερμένους δολοφόνους και μάλιστα τόσο μακριά. Και μάλιστα και να χαλεύουν για να χτίσουν τα μοναστήρια στο **Μολυβδοσκέπαστο** και στη **Βοτσά**.

Όχι δεν έγινε με τέτοιο τρόπο η ίδρυσή της. Και όμως η ιστορία παραμένει «εκδικητική» και δε μας οδηγεί σε κάτι άλλο, που δε θα μοιάζει τουλάχιστο ανεδαφικό.

Το θέμα Μονή Βοτσάς έχει πολλά περιέργα γεγονότα: γεγονότα των οποίων οι αρμοί χάσκουν. Επιτρέψτε μου να έχω συνέχειες. Η μία έχει να κάνει με τη «σύγκρουση» Σκάρπα - Λαμπρίδη. Για τον πρώτο να ισχυρίζεται ότι στη μονή υπήρξε «Χρυσοκώδικας Μέγας εκ μεμβράνης». Ο Δεύτερος να ισχυρίζεται ότι υπήρξε «Χειρόγραφο Συντόμου ιστορικού Σχολίου εν πολλοίς καταστραμμένον». Ακόμη, τάχα, υπήρξε «Η Χρυσή αρματωσιά του «Π» και η «Χρυσή σέλα του αλόγου που χάθηκε».

Ευχαριστώ
Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Γιώργος Δερμάνης
Πρόεδρος της Αδελφότητας Γρεβεντίου

Πολιτιστικά

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΚΘΕΣΗ
«ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΒΙΟΣ»
ΣΤΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Από το Σάββατο 30 Ιουλίου 2016 στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου, άνοιξαν οι πύλες της φωτογραφικής έκθεσης με τίτλο: «ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΒΙΟΣ», η οποία θα διαρκέσει έναν ολόκληρο χρόνο μέχρι τον Ιούλιο του 2017.

Ώρες λειτουργίας: Από 09:00-16:00 (καθημερινά)
Τηλέφωνο: 2653071573

«Προ... ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΓΙΑ ΑΡΚΟΥΔΕΣ»
ΣΗ ΒΙΤΣΑ

Στις 9 Αυγούστου 2016, έγιναν τα εγκαίνια της έκθεσης με θέμα: «Προ... ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΡΚΟΥΔΕΣ» στο Αρχοντικό Βελογιάννη της Βίτσας, όπου θα στεγαστεί και το μουσείο Φυσικής Ιστορίας και Ανθρωπολογίας. Η έκθεση λειτούργησε μέχρι τις 18 Αυγούστου 2016. Στα εγκαίνια μίλησε η αναπληρώτρια καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Τσουκαλά Ευαγγελία με θέμα: «Παλαιοντολογία και Σπήλαια» στο χώρο του μουσείου.

Την έκθεση οργάνωσε το σωματείο «Πετροχελίδονα» Βίτσας, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Νέων Βίτσας, η Αδελφότητα Βίτσας σε συνεργασία με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Το καλοκαίρι στο χωριό μου στους Ασπραγγέλους και σε πολλά χωριά του Ζαγορίου έγιναν αρκετές και ποικίλες εκδηλώσεις, γλέντια και πανηγύρια. Θα προσπαθήσω με συντομία να παρουσιάσω όσες μπόρεσα να παρακολουθήσω και μου έκαναν εντύπωση.

– Στις 6 Αυγούστου ο πολιτιστικός σύλλογος οργάνωσε εκδήλωση σχετική με το ολοκαύτωμα των Ασπραγγέλων από τους Γερμανούς στις 15 Ιουλίου 1943 με απαγγελίες αποσπασμάτων από το βιβλίο του Φρίξου Τζιόβα «Ραψωδία των βράχων» και ηχογραφημένες συνεντεύξεις κατοίκων εκείνης της εποχής.

Την αποφράδα ημέρα της 15ης Ιουλίου 1943 πυρπολήθηκε το σύνολο των οικιών του χωριού, το σχολείο, η εκκλησία του Αγίου Νικολάου και την ίδια ημέρα το μοναστήρι των Ασπραγγέλων.

Μετά την 15η Ιουλίου 1943 ακολούθησε η τεράστια προσπάθεια των κατοίκων, για ανοικοδόμηση των οικιών, για ανασυγκρότηση και αναγέννηση. Η «βοήθεια στην ύπαιθρο», δηλαδή ελάχιστα υλικά, άμμος, ασβέστη, ξυλεία και πισσόχαρτο για το χτίσιμο των προσωρινών στεγάστρων, όπως χαρακτηρίσε τις κατοικίες η τότε κυβέρνηση, ήταν ανεπαρκής, ελάχιστη.

Μάταια οι κάτοικοι περίμεναν κάποια ουσιαστική βοήθεια. Ανύπαρκο το σχέδιο Μάρσαλ. Οι σημερινοί μας σύμμαχοι και αφέντες, NATO και Ενωμένη Ευρώπη και κυρίως η ηγεσία της Γερμανίας κωφεύουν όταν ακούν για την αποπληρωμή του κατοχικού δανείου και των καταστροφών που προκάλεσαν. Τα άλλα κράτη πήραν τις αποζημιώσεις. Εμείς ποτέ; Περιμένουμε τα αποτελέσματα της διακομματικής κοινοβουλευτικής επιτροπής για τις διεκδικήσεις των Γερμανικών οφειλών, καθώς και ότι προκύψει από τους αγώνες της κόρης Σταμούλη,

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

του Μάκη Κομπάρου

Μανώλη Γλέζου, Στεφάνου Ληναίου κ.αλ.

– Στις 11 Αυγούστου στη Βίτσα παρακολουθήσαμε και απολαύσαμε με την σύζυγό μου ομιλία με θέμα: «Οι γκλίτσες στη λαϊκή μας παράδοση» με ομιλητή τον αξιόλογο φιλόλογο, γυμνασιάρχη του κολεγίου Αθηνών, Γρηγόριο Βασδέκη.

Το υψηλό επίπεδο γνώσης και λόγου του ομιλητή Γρηγόρη Βασδέκη και της κ. Αλεξάνδρας Παπάζογλου διευθύντριας βιβλιοθήκης Κολεγίου Αθηνών, έκαναν την ακρόαση ενδιαφέρουσα.

Εντυπωσιακή η διαδρομή στο καλοκατασκευασμένο καλντερίμι, από την είσοδο του χωριού έως την ανακαινισμένη με πολύ γούστο πλατεία, στο κέντρο της οποίας δεσπόζει ο εξακοσίων ετών επιβλητικός πλάτανος, χαρακτηριστικό γνώρισμα των Ζαγοροχωριών.

Ήταν για μας ένα ξεχωριστό απόγευμα του καλοκαιριού.

– Στις 13 Αυγούστου Σάββατο, πρωινές ώρες, με τον τέως Δήμαρχο Γαβριήλ Παπαναστασίου βρεθήκαμε στα Κάτω Πεδινά, καθίσαμε για λίγο στο καφενείο του χωριού, στο ωραίο μπαλκόνι με την εντυπωσιακή θέα προς τον κάμπο.

Πίνοντας τον καφέ μας ένιωσα μεγάλη συγκίνηση αγναντεύοντας το αποτεφρωμένο σπίτι του αξέχαστου Φάνη Τουλούπη και αναπολώντας το παρελθόν ήρθε στη σκέψη μου η περιποίηση και η γάπη του Φάνη τόσο σε μένα όσο και στον αγαπητό και αξέχαστο φίλο Θωμά Καραγιάννη, σε επίσκεψη που κάναμε κάποτε στο σπίτι του.

Με εντυπωσίασε και με ενθουσίασε η δανειστική βιβλιοθήκη που λειτουργεί στο καφενείο των Κάτω Πεδινών, πρωτοπορία για χωριό - μπράβο.

Στη συνέχεια περάσαμε από την καταπληκτική εκκλησία Ταξιάρχης, που κατά καλή τύχη, εκείνη την ώρα έκανε ξενάγηση

σε μαθητές, ο έφορος αρχαιοτήτων Θεσπρωτίας κ. Ιωάννης Χουλιάρης.

– Στο Κουκούλι παρέα με τον Χρήστο Ζαμπακόλα ένα νέο άνθρωπο με πολλά και αξιόλογα πνευματικά ενδιαφέροντα, στις 19 Αυγούστου παραβρεθήκαμε σε ενδιαφέρουσα εκδήλωση για τον Κώστα Λαζαρίδη.

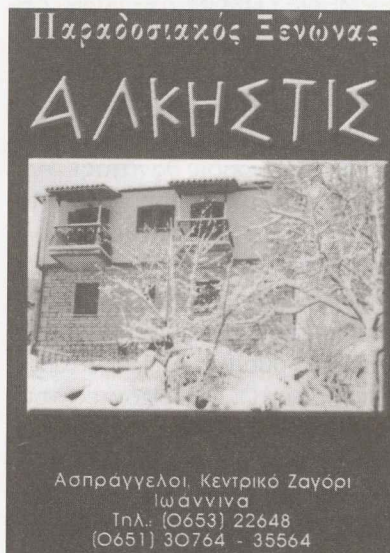
Ομιλητές ο Βασίλης Τζιόβας και ο Ευριπίδης Μακρής, και οι δυο τους παρουσίασαν με τις ομιλίες τους, ο μεν πρώτος Βασίλης Τζιόβας τον άνθρωπο Λαζαρίδη και το πάθος του για το Ζαγόρι, κατά τον καλύτερο τρόπο, ο δε δεύτερος Ευριπίδης Μακρής το Λαζαρίδη σαν δάσκαλο, λαογράφο και συγγραφέα, όπως τον έζησε σαν μαθητή του και συγχωριανός.

Τέτοιου είδους εκδήλωσης αξίζουν συγχαρητήρια, όχι μόνο στους ομιλητές, αλλά και στους εμπνευστές και διοργανωτές.

– Στις 15 Αυγούστου δύο (2) μέρες πανηγύρι με κοσμοσυρροή επισκεπτών και εμφανή τα σημάδια της ανέχειας και της οικονομικής κρίσης που περνάει ο τόπος.

Ουσιαστική αλλαγή με την παρέα οργάνων του πανηγυριού, χωρίς το γείτονά μου Λευτέρη Σαρρέα στο κλαρίνο φέτος, ίσως κάποια ασυμφωνία με την οργανωτική επιτροπή.

Άριστη οργάνωση και η εξυπηρέτηση στο πανηγύρι από τα παιδιά του πολιτιστικού συλλόγου.



Ασπραγγέλοι, Κεντρικό Ζαγόρι
Ιωάννινα
Τηλ.: (0653) 22648
(0651) 30764 - 35564

Γιατί το καλοκαίρι στο χωριό;

Για να ξεφύγω απ' τη μόλυνση της πόλης. Για να ηρεμήσω απ' τους θορύβους. Για να βρω δροσιά και ησυχία. Για ν' αποφύγω τον δαίμονα της τηλεόρασης. Για να περπατήσω και να χορτάσω οξυγόνο. Για να δώσω κουράγιο σε όσους μένουν μόνιμα στο χωριό. Για να συμμετάσχω στον αγώνα τους για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Για να τιμήσω το χωριό μου και το Ζαγόρι. Για ν' ανάψω κεριά στην Εκκλησία και καντήλι στο νεκροταφείο. Για να συντηρήσω το σπίτι μου και να καλλιεργήσω τον κήπο. Για να κλαδέψω τριανταφυλλίες και να ποτίσω ντάλιες, ορτανσίες, σκουλαρίκια, νησιώτικα, μολόχες, μπαμπούρες, βασιλικό κι άλλα. Να ραντίσω την κληματαριά και να την βλαστολογήσω. Να σκαλίσω τα παζιά, τα σπανάκια και τα λάπατα. Να σπείρω μαρούλια και να βοτανίσω το κρεμμύδι. Ξέχασα ότι οι πατάτες μου θέλουν σκάλισμα και πότισμα. Οι ντομάτες μου θέλουν δέσιμο και οι αγγουριές πασάλους. Θα πάω στο κλαδερό για φασουλόξυλα. Θα φυτέψω κολοκυθίες κοντές και μακριές. Στο σημείο αυτό κουράστηκα, θα πάω στους γείτονες για τον καφέ τον «αποσταμένο».

Κοντεύει δώδεκα, ο ήλιος καίει κι απ' την Γραδίστα ακούγεται γαύγισμα. Πρόκειται για αετό που βρίσκεται ψηλά στον ουρανό, αφημένος στις θελήσεις τον αέρα. Το γαύγισμα έσηκναι την λεία, το αετήσιο μάτι την βλέπει και ακολουθεί κάθετη εφόρμηση. Ο Κλέαρχος χουγιάζει μην τυχόν ο αετός αρπάξει καμιά κότα.

Είναι η ώρα, κοινώς αποδεκτή, για επίσκεψη στο μεσοχώρι. Κάτι θα προκύψει. Αν δύο, τότε τάβλι. Αν τέσσερις, τότε ξερή ή δηλωτή. Αν τρεις, τότε πρέφα.

Συνήθως πολύ περισσότεροι. Παππούδες μ' εγγόνια και μπάλα ή ποδήλατο. Οι καρέκλες καταλαμβάνονται, έρχεται τάβλι και τράπουλα και ακολουθούν τσίπουρα και μπίρες.

Ξεκινώντας απ' τις καιρικές συνθήκες, προχωράμε σε αγροτικά προβλήματα, έρχεται ο περαστικός μανάβης με το αγροτικό αυτοκίνητο και το megafono με τα λαϊκοδημοτικά τραγούδια και συνεχίζουμε με τις τιμές των οπωρολαχανικών, εξαιρώντας τα καρπούζια αφού η φετινή παραγωγή ήταν αποτυχημένη σε ποιότητα. Κάποιος παραγγέλνει μία τελευταία σειρά μπίρες και τσίπουρα –αμφιβάλλω για τελευταία– αποκαλύπτει καθέναν τις περικοπές απ' τις συντάξεις του, ανάβει συζήτηση για την εθνική οικονομία, επαινείται ο Γιωργάκης με τα «λεφτά υπάρχουν», μέμφεται ο Κωστάκης που κρατάει το στόμα του κλειστό, αναθεματίζεται ο Αλέξης για τον 13ο μισθό ή για την 13η σύνταξη και ακούγεται ότι η μόνη αλήθεια είναι αυτή που ακούγεται απ' το στόμα του Κουτσούπα. Κάποιος κάνει την

αρχή και η παρέα διαλύεται για μεσημεριανό και ανάπαυση.

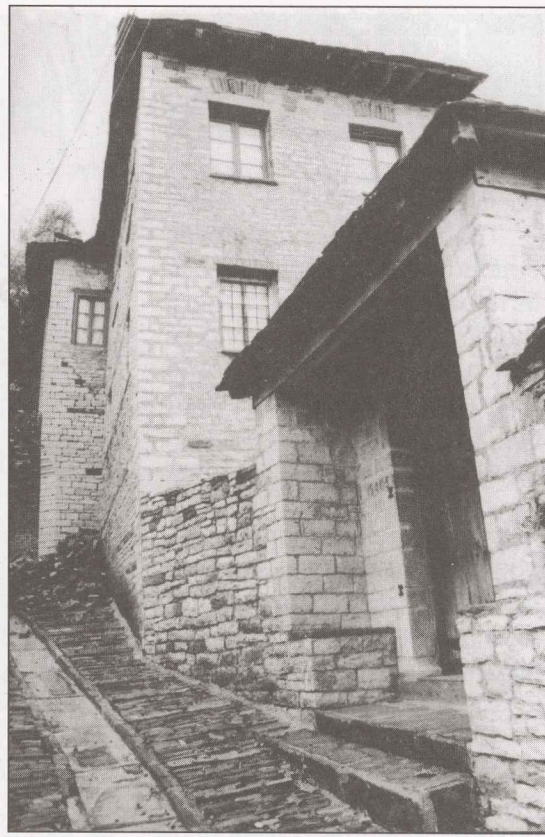
Ο ήλιος θέλει ένα φουρκί για να βασιλέψει. Ακούγεται αεροπλάνο και η αντηλιά προσδιορίζει το στίγμα του. Έφυγε από Αθήνα για Ευρώπη ή και παραπέρα. Η ανόργανη ύλη μεταφέρει οργανισμούς. Ίσως είναι νέοι που σπουδάζουν στο εξωτερικό για μεταπτυχιακά διπλώματα. Απ' τα λίγα παιδιά του χωριού μας τρία βρίσκονται σε πανεπιστήμια της Ευρώπης. Οι νέοι του χωριού μας ταπαλιά χρόνια, μετά το αλληλοδιδασκτικό σχολείο, πήγαιναν στην Ζωσι-

Απόστολου Ντιναλέξη

μαία για δάσκαλοι ή συνέχιζαν στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας για καθηγητές. Ο ήλιος κατεβαίνει στον ορίζοντα κι απ' την Γραδίστα ακούγεται περδικολαλιά. Η μάνα πέρδικα έχασε τα όμορφα περδικόπουλα και τα καλεί σε σύναξη. Απόλαυση για τους χωριανούς τα περδικολαλήματα στη Γραδίστα κατάντι στον οικισμό. Αυστηρός εθιμικός νόμος απαγορεύει κάθε είδος κυνηγιού στην Γραδίστα. Τρισκατάρατος και αφορισμένος όποιος πάει εκεί με δίκανο. Το ηλιοβασίλεμα με ροδοκόκκινα χρώματα και αντανάκλασεις στις διασπομένες ράχες και στο μουντό Μιταικέλι. Κι αυτό το βουνό άλλο πράμα. Απ' τα Γιάννινα φαίνεται γυμνό και άγριο, αλλά απ' τα Ζαγοροχώρια καταπράσινο, ζωηρό, ζωντανό.

Στις 9 το βράδυ –καθορισμένη ώρα– μικροί και μεγάλοι συρρέουν στο μεσοχώρι. Τα πιτσιρικά με τα ποδήλατα με τις βοηθητικές ρόδες τρέχουν στο πλακόστρωτο κι οι γιαγιάδες τα κυνηγούν. Οι έφηβοι σχηματίζουν ηγούμενα με φραπέ και στριφτό τσιγάρο. Αρκετά κινητά τηλέφωνα και τάνις κι ανάβουν και κατιφλας. Στα γωνιακά τραπέζια Εβραίοι τουρίστες παίρνουν το δείπνο τους κι ετοιμάζονται για το πρωί που θα περάσουν τον Βίκο για να βγούνε στο Πάπιγκο. Γυρίζω το βλέμμα ανατολικά κατά τα Γρεβενά και βλέπω την ανατολή του φεγγαριού. Βρίσκεται στη γέμιση για να ξανάρθει πανσέληνος. Στα κλαδιά της πλατάνου κάθεται ένας γκιώνης. Λαλεί ακατάπαυστα κι όλοι τον παρακαλούμε να σταματήσει να ψάχνει τον αδερφό του.

Απ' τα ντούσκα του σχολείου ακούγονται κικιρία. Είναι πολλά. Αν είμαι συναυλία ή διαμαρτυρία δεν γνωρίζω. Δεν σωματίζουν και συμβιβάζονται. Στα τραπέζια βλέπω πιάτα, ποτήρια, μπουκάλια, μαχαίροπληρουνα κι ο κόσμος απολαμβάνει. Απ' άλλη γωνία που ψήνονται σουβλάκια έρχεται ενοχλητική τσίκνα. Ένα περιεργό πράγμα με την τσίκνα. Όταν θυσάζαν οι αρχαίοι Έλληνες μοσχάρια ή αρνιά ή τσίκνα πήγαινε ψηλά στον Όλυμπο στις μύτες των Θεών. Τώρα κινείται ορίζοντα προς τις



μύτες μας και μας ανοίγει τη όρεξη. Τα πιτσιρικά ησυχάσαν και τρώνε «τσιτες στο ξύλο» και πατάτες τηγανιτές. Άλλοι χάνουν κι άλλοι κερδίζουν στο τάβλι ή στην ξερή και η βραδιά κυλάει για τα μεσάνυχτα. Λένε ότι το αλκοόλ προκαλεί διαύγεια πνεύματος γι' αυτό οι σοβαρές και δύσκολες αναλύσεις και τοποθετήσεις αρχίζουν κατά τις 11 το βράδυ. Αρχίζουμε απ' το σήμερα, πάμε πίσω και ξαναγυρνάμε. Άλλους επαινούμε κι άλλους κατηγορούμε. Το φταίξιμο για την κατάντια του Ζαγοριού και της Ελλάδας πάει σ' αυτούς που ψηφίσαμε. Και τους ξαναψηφίσαμε για δεύτερη και τρίτη φορά. Κανένας μας δεν κάνει την αυτοκριτική του. Ο ψηφοφόρος δεν έχει ποτέ ευθύνες; Αυτός που δεν ψηφίζει δεν ευθύνεται; Κυλάει η κουβέντα τότε χαλαρά και τότε σε ένταση και παραγγέλνουμε μια τελευταία σειρά ποτά και υπάρχουν μερικοί που διψάνε. Αν η ώρα περάσει τις δώδεκα κι έρθει το άλλο εικοσιτετράωρο κανένας δεν ενδιαφέρεται και ο χρόνος τρέχει. Απ' ό,τι συζητήσαμε τίποτα δεν λύθηκε και τα θέματα θα ξαναμπούν στην ατζέντα. Τα στομάχια χωνεύουν, τα βλέφαρα βαραίνουν, το χασμουρητό σε διάταξη. Αύριο τα λέμε. Καληνύχτα.

Έτσι περνάει η μέρα μου στο χωριό. Δεν περιμένω να συμφωνήσουν πολλοί μαζί μου. Είναι και θέμα ηλικιακό. Δεν βάζω όρους για όσους εργάζονται. Ένα μήνα άδεια έχουν και πρέπει να επιλέξουν. Οι συνταξιούχοι όμως πρέπει να βγούνε στο χωριό τους, να μετρηθούν κεφάλια, ν' ανοίξουν σπίτια, να χαρούν και οι μόνιμοι κάτοικοι. Να γίνει κουβέντα για το μέλλον του χωριού και του Ζαγοριού. Να σταματήσει η αιμορραγία και ν' αρχίσει ανάπτυξη, ίσως και φτάσουμε στις μέρες του ένδοξου παρελθόντος.

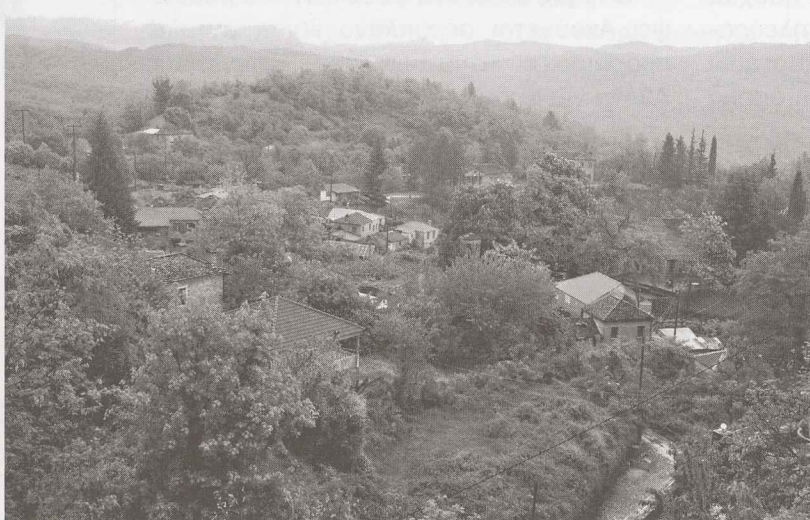
Το εξάμνηνο που πέρασε

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι,

Τα τελευταία χρόνια δεν θυμάμαι να έχω γράψει κάτι θετικό, ελπιδοφόρο ή έστω αισιόδοξο σε αυτή εδώ την στήλη όσο αφορά το μέλλον του χωριού μας. Δυστυχώς ούτε και αυτό το τεύχος θα αποτελέσει εξαίρεση. Μέσα στην δύσκολη και δυσόιωνη πολιτική και οικονομική κατάσταση της χώρας η κατηφόρα για το χωριό μας συνεχίζεται, χωρίς κατά την γνώμη μου καμία ένδειξη μελλοντικών βελτιώσεων.

Έχοντας ζήσει από την δεκαετία του 1950 τακτικά για μεγάλα διαστήματα στην Καλουτά μας, έχω παρακολουθήσει την αργή αλλά σταθερή φθορά της μέχρι σήμερα, φοβάμαι για το τέλος. Τρομάζω στην εικόνα της ερημωμένης Καλουτάς που φορές φορές έρχεται στα μάτια και την σκέψη μου. Την κλειστή Σωτήρω μας, την βουβή καμπάνα της, τα ερμητικά σφραγισμέ-

#ΚΑΛΟΥΤΑ μας



να σπίτια και τις χορταριασμένες αυλές και τα σοκάκια. Εύχομαι όλοι μας να μην ζήσουμε να τα δούμε. Μόνη ελπίδα τα παιδιά και τα εγγόνια μας. Ας φροντίσουμε να μην χάσουν την επαφή, την επαφή με τις ρίζες τους, τις ρίζες των προγόνων τους. Είναι ίσως το πολυτιμότερο που μπορούμε σήμερα να κάνουμε για την Καλουτά μας



Μετά την Εκκλησία ο καφές



Το Σάββατο το βράδυ το κρασάκι μας

που αργοπεθαίνει.

Επιστρέφοντας στην καθημερινότητα τίποτα το νέο και ιδιαίτερο τους τελευταίους 6 μήνες. Λίγοι αλλά πιστοί και σταθεροί χωριανοί, δίπλα στους 5-6 μόνιμους εναπομείναντες μέχρι στιγμής, προσπαθούν να κρατήσουν σημάδια ζωής έστω και τα Σαββατοκύριακα. Και τα καταφέρνουν προς το παρόν. Η Εκκλησία λειτουργεί τακτικά. Το καφενείο μας υπάρχει ακόμη. Μέρη προσευχής και συγκέντρωσης. Τις άγιες μέρες του Πάσχα όπως πάντα το χωριό ζωντάνεψε. Μεγάλη Πέμπτη, Μεγάλη Παρασκευή, το βράδυ της Ανάστασης, η Εκκλησία μας συγκέντρωσε όλους, όπως κάθε χρόνο. Με την βοήθεια του καλού καιρού την ημέρα της Λαμπρής τα σπίτια άνοιξαν και τα παραδοσιακά τραπέζια στρώθηκαν. Ζωντάνεψαν, έστω και για λίγο, παλιές εποχές. Και του χρόνου πάλι.

Ένα αρκετά ευχάριστο γε-

γονός του εξάμνηνου είναι και η εντόπιση μιας ακόμη εικόνας, της δεύτερης, από αυτές που το φθινόπωρο του 2005 εκλάπησαν από το Μοναστήρι μας. Πρόκειται για την εικόνα της Γέννησης που βρέθηκε στο σπίτι του ιερόσυλου. Φυσικά και ζητήσαμε άμεσα την επιστροφή της. Την απάντηση της Αρχαιολογίας θα βρείτε σε παρακάτω



Η Γέννηση, όπως ήταν όταν έγινε η κλοπή

σελίδες. Δυστυχώς, παρότι ο κλέφτης είναι γνωστός εδώ και πολλά χρόνια, η εκδίκαση της υπόθεσης ακόμη δεν ολοκληρώθηκε.

Σχετικά ευχάριστες είναι και οι εξελίξεις για το πολυπαθο Κληροδοτήμά μας. Σε παρακάτω σελίδες υπάρχουν λεπτομέρειες. Ελπίζω το καλοκαίρι να υπάρξει και επίσημη και λεπτομερής ενημέρωση από τους υπεύθυνους, καθώς πολλοί χωριανοί θα βρίσκονται στο χωριό. Ο καιρός πλησιάζει, η Καλουτά μας σας περιμένει.

Καλή αντάμωση.

Ντ. Βίκας

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Οι σπαραγμοί κάποιων Ζαγορίσιων για τα χωριά τους μας συγκινούν και δεν μπορούμε να μη μιλήσουμε για το πάθος και την αγάπη για τον τόπο τους, αλλά και το κουράγιο τους (και πού το βρίσκουν;) με το οποίο πασχίζουν να στυλώσουν τα ημιθανή σήμερα και γεμάτα ιστορία, κάποτε, όμορφα χωριά τους.

Μας δίνει την αφορμή ο συμπατριώτης μας και φίλος γιατρός **Ντίνος Βίκας** με το εξάμνηνο περιοδικό του «**Η Καλουτά μας**» που σχεδόν μόνος του γράφει, εκδίδει και διανέμει, για το χωριό του, (το αρχοντοχώρι Καλουτά πίσω απ' το Μιτσικέλι) με τους 5-6 μόνιμους κατοίκους του τώρα, που «προσπαθούν να κρατήσουν σημάδια ζωής έστω και τα Σαββατοκύριακα», όπως λέει ο Ντίνος.

Μια μικρή αναγνώριση και ενθάρρυνση στο Ντίνο από το «Ζαγόρι μας» η αναδημοσίευση του εισαγωγικού κειμένου του τελευταίου τεύχους της περιόδου Χειμώνας - Άνοιξη (τεύχ. 26°).

Β.Τ.

Με αφορμή την στέγασση της Αρχιτεκτονικής στο Παπαζόγλειο κτίριο ΑΓΓ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Η μεγάλη κυρία που ευεργέτησε Γιάννενα και Ζαγόρι

Τι προέβλεπε η διαθήκη της...

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΣΕΤΣΗ

Η Αρχιτεκτονική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ετοιμάζεται να στεγαστεί, από τον επόμενο μήνα, στο νεοκλασικό κτίριο της Παπαζογλείου Υφαντικής Σχολής.

Το κτίριο χτίστηκε κατά το β' μισό του 19ου αιώνα στη θέση όπου ήταν η οικία της Αγγελικής Παπάζογλου, με σχέδια του Αρχιτέκτονα Περικλή Μελιδρουτου και με δαπάνες της ευεργέτιδας.

Ας δούμε, όμως, ποια ήταν η Ζαγορίσια Αγγελική Παπάζογλου.

Αγγελική Παπάζογλου

Η Αγγελική Παπάζογλου, το γένος Κων. Αθανασίου, γεννήθηκε στο Σκαμνέλι Ζαγορίου το 1810. Ήταν σύζυγος του Αλέξη Παπάζογλου, Βεζίτινου (από τη Βίτσα Ζαγορίου).

Η Αγγελική Παπάζογλου, φύση ευσεβής και φιλάνθρωπος, μετά τον θάνατο του άνδρα της (μόνη κληρονόμος), διέθεσε την «κολλοσιάναν περιουσίαν» που κληρονόμησε «εις έργα ευποιίας και κοινής ωφέλειας στο Ζαγόρι και στα Γιάννενα». Η ευεργέτιδα δεν είχε παιδιά.

Συγκεκριμένα το 1863 διέθεσε 13.500 γρόσια για την κατασκευή της γέφυρας Λαγκάτσα. Τον ίδιο χρόνο «εδώρησε τη Χριστιανική της πόλεως Ιωαννίνων Κοινότητα» 800 οθ. λίρες «όπως από τους τόκους αυτών, μετά τον θάνατόν της διατηρείται ενταύθα τρίτον φερώνυμον Παρθεναγωγείον.

Λίγο αργότερα διέθεσε χρήματα «προεξέμισαν του προς Ζαγόρι πάνω στο Μιτσικέλι δρόμου «Καγκέλι» (1865), «Ροντοβάνι» (1872) και τον από «της γεφύρας του Ελβραίου» ως τη Δοβρά (Ασπραγγέλους) 1872 του Ξηροποτάμου λεγόμενου». Διέθεσε επίσης χρήματα (πάνω από 25.000 γρ.) για την κατασκευή «της από του ποταμού Βίκου αρχομένης οδού και εις την κώμην Κάτω Βίτσαν αναβαίνουσιν επιλεγόμεν».

Την ίδια χρονιά (1872) διέθεσε 1.000 οθ. λίρες για την «εκβάθρων ανακαίνισή» της Εκκλησίας Αγίας Αικατερίνης Ιωαννίνων.

Η διαθήκη της

Η Αγγελική Παπάζογλου «έγραψε μόνη της τη διαθήκη (ευρι-

σκόμην στην Αθήνα) την 2.4.1884».

Με τη διαθήκη της, η οποία «είχε δύο εκδόσεις (1891 και 1972)» εγκαθιστούσε γενικόν κληρονόμον της τον συγχωριανό του ανδρός της **Δημ. Χασιώτην**, γιατρό «εις ον κατά μέγα μέρος οφείλεται η πατριωτική διάταξις του κληροδοτήματος τούτου», διέθετε δε την κατάστασή της, όλη, εκτός του σπιτιού της, χρηματική συκείμενη από μετοχές και ομόλογα συνολικής αξίας πάνω από μισό εκατομμύριο με χρηματικό εισόδημα 28.000 δραχ. της εποχής εκείνης, κατά τον τρόπον τον εξής: Υπέρ της Εκκλησίας Αρχιμανδρείου δρχ. 1000 «ο τόκος των οποίων θα χρησιμεύη για να μνημονεύωνται τα ονόματά μας». Διέθεσε επίσης 25.000 «εφ' άπαξ» για την επισκευή του δρόμου Καμπέραγα και 500 δραχ. στο χωριό Λιγγιάδες «προς διόρθωσιν του κοινού φρέατος». Και αν δεν υπάρχει ανάγκη «να τοκίζονται και ο τόκος να χρησιμεύη διά το Σχολείον».

Το σπίτι της στα Γιάννενα άφηνε «εις το κοινόν του Ζαγορίου και των Ιωαννίνων ίνα καταστή εργοστάσιο υφαντικής Σχολής διά πτωχά κορίτσια». Τα κορίτσια 12 τον αριθμό προερχόμενα ανά τέσσερα από το Ζαγόρι, τα Γιάννενα και τη Λάκκα Σουλίου, απόφοιτα του Δημοτικού Σχολείου «θέλουσι τρέφεσθαι, ενδύεσθαι και διδάσκεσθαι επί μίαν τριετίαν τα μαθήματα του Έλλην. Σχολείου, την τέχνην του ράπτειν και την υφαντικήν». Για τη λειτουργίαν της Σχολής όριζε 10.000 δραχ. το χρόνο.

Η Αγγελική Παπάζογλου άφησε τα μερίσματα 30 μετοχών της Τράπεζας στην Κοινότητα Κάτω Βίτσας, το προϊόν των οποίων θα χρησιμεύει «προς συντήρησιν Δημοτικής Έλλην. Σχολής και Παρθεναγωγείου» για μισθοδοσία του ποταμού Βίκου αρχομένης οδού και εις την κώμην Κάτω Βίτσαν αναβαίνουσιν επιλεγόμεν».

φοροί των φτωχών του χωριού ως 1000 δραχ. το χρόνο, το δε υπόλοιπο του εισοδήματος, μετά την αφαίρεση των εξόδων για ένα μνημόσυνο υπέρ των ψυχών αυτής και του συζύγου της «θέλει δαπανάται εις επιδιορθώσεις της δεξαμενής, της οδού Σκάλας, εις αγοράν βιβλίων των πτωχοτέρων μαθητών και εις διανομήν μανδηλίων και υποδημάτων».

Η Αγγελική Παπάζογλου όριζε να δίδονται στο **Νοσοκομείο Χατζηκώστα** 2.100 δραχ. το χρόνο «εις συντήρησιν αρρώστων πασχόντων εξ οξέων ή χρόνιων νοσημάτων... επιθυμώ μόνον η αίθουσα των αρρώστων τούτων να φέρη το όνομά μου».

Η ευεργέτιδα όριζε να δίδονται διάφορα ποσά από 100-200 δραχ. το χρόνο στις Εκκλησίες και σπιτάλια των Γιαννίνων, στο Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία Βίτσας, στην Κοινότητα Κάτω Βίτσας δραχ. 250 «προς συντήρησιν ενός Δημοτικού Σχολείου», 500 δραχ. για συντήρηση δρόμων και γεφυριών «ας κατεσκεύασα», 1.500 δραχ. στο Πανεπιστήμιο Αθηνών «προς κατόρτισιν ιδίας ιββλιοθήκης του ιστολογικού κλάδου» και αγορά βιβλίων για τους φοιτητές, 450 δραχ. «προς εκτέλεσιν ετησίως δύο αρχιερ. λειτουργιών των μεν εις το Αρχιμανδρείον την δε εις την Εκκλησίαν Αγίας Αικατερίνης Ιωαννίνων υπέρ της ψυχής εμού, του συζύγου μου και γονέων ημών, ό,τι περισσέψει από το τελευταίο αυτό ποσό «να διανεμηται εις τους πτωχούς της πόλεως, αιτινες είναι άχρηστοί προς εργασίαν και έρπουσιν εις τας οδούς ή οδηγούνται υπό άλλην προς επαιτείαν».

Επιτροπή Κληροδοτήματος

Εκτελεστές αυτών των θελήσεων της, όριζε η Αγγελική Παπάζογλου τους Γιαννιώτες κτηματίες Γ. Ζωΐδη, Ν. Δρόσο και Ι. Κομπατή. Επτά χρόνια κατόπι και ακριβώς στις 13.3.1891 πέθανε στα Γιάννενα η μεγάλη ευεργέτιδα και ετάφη μπροστά στην Εκκλησία της Αγίας Αικατερίνης, όπου και ο Αλέξης, ο σύζυγός της. Το μνήμα τους είναι έργο του γλύπτη Γ. Βρούτσου (1902).

Οι κ. Κώστας Χαρίσης και Μάνθος Αναγνωστόπουλος, —αμφότε-

ροι από Βίτσα Ζαγορίου— αποτελούν τα μέλη της Επιτροπής του Κληροδοτήματος στα Γιάννενα.

Η Αγωνιστική Δημοτική Κίνηση

Με αφορμή ανακοίνωση της Διοικούσης Επιτροπής του «Κληροδοτήματος Βίτσας Ζαγορίου» (δημοσιεύτηκε στην μηνιαία εφημερίδα Αθηνών «Ηπειρωτικό Μέλλον» στις 26.10.2005), που αφορούσε το «φοιτητικό επίδομα» το οποίο το Κληροδοτήμα χορηγεί σε «όλους τους φοιτητές και φοιτήτριες που κατάγονται από τη Βίτσα Ζαγορίου», η «Αγωνιστική Δημοτική Κίνηση» απέστειλε στο Δήμο Ιωαννιτών επιστολή (15) 20.3.2006), στην οποία, μεταξύ άλλων, αναφέρει τα επόμενα:

1. Στην ανακοίνωση αυτή αναληθώς —και προσβλητικά για τη μνήμη της διαθέτιδας— χαρακτηρίζεται το Κληροδοτήμα Αγγελικής Παπάζογλου, ως «κληροδοτήμα Βίτσας Ζαγορίου»...

2. Τα χρήματα από τα ενοίκια του κτιρίου της Παπαζογλείου Υφαντικής Σχολής και αυτά που προορίζονταν για τη λειτουργία της Σχολής, πρέπει να διατίθενται για φοιτητικά επιδόματα, **σε τέσσερις φοιτητές-φοιτήτριες από το Ζαγόρι, σε τέσσερις από τα Γιάννενα —στο κοινό των Ιωαννίνων, άλλωστε, μαζί με το κοινό του Ζαγορίου χορηγεί την οικία της —και σε τέσσερις από τη Λάκκα Σουλίου.**

Γιατί δεν δίδονται επιδόματα στους φοιτητές-φοιτήτριες από τα Γιάννενα και από τη Λάκκα Σουλίου...

Με τον τρόπο όμως αυτό —αναφέρει η επιστολή— καταπατείται το σχετικό άρθρο της διαθήκης και προσβάλλεται η βούλησή της, διότι η διαθήκη όριζε στην Υφαντική Σχολή να σπουδάζουν «τέσσαρα κοράσια εκ του Ζαγορίου, τέσσαρα εξ Ιωαννίνων και τέσσαρα εκ της Λάκκας Σουλίου»...

3. Δεν δίδονται τα χρήματα που όριζε η διαθήκη στο Νοσοκομείο «Γ. Χατζηκώστα», ούτε, συνεπώς, υπάρχει αίθουσα που να φέρει το όνομα της ευεργέτιδας, σύμφωνα με την επιθυμία της. Αλλά, ούτε και στο Δήμο Ιωαννιτών δίδονται χρήματα, σύμφωνα με τα όσα όριζε η διαθήκη...». Πού πηγαίνουν;

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ: Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ, Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ - ΛΑΟΓΡΑΦΟΣ, Ο ΒΟΤΑΝΟΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Ομιλία του ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΜΑΚΡΗ

Είναι εξαιρετική η τιμή του ομιλητή, όταν μιλάει για τον δάσκαλό του. Γι' αυτό, ευχαριστώ την Εταιρεία Λογοτεχνών και συγγραφέων που μου έδωσε την ευκαιρία να αναφερθώ στον δάσκαλό μου τον Κώστα Λαζαρίδη. Θα προσπαθήσω να παρουσιάσω σήμερα ενώπιόν σας, ενώπιον εκλεκτού ακροατηρίου, ενώπιον των συγχωριανών μου Κουκουλιωτών - πολλοί των οποίων υπήρξαν μαθητές του - τον τιμώμενο λόγο, τον αείμνηστο δάσκαλό μας, στις τρεις διαστάσεις που συγκροτούσαν την προσωπικότητά του: του **δάσκαλου**, του **συγγραφέα-λαογράφου**, του **ερασιτέχνη βοτανολόγου**.

Πολυσχιδής προσωπικότητα, πολυδιαβασμένος και βαθύς γνώστης της τοπικής ιστορίας του χωριού του και του Ζαγορίου γενικότερα ο Κ.Λ., άφησε έργο πολύτιμο σε εμάς και στις επερχόμενες γενιές. Έργο καταγεγραμμένο στα συγγράμματά του, στα βιβλία του, που κοσμούν τις βιβλιοθήκες κάθε Ζαγορίσιου χωριού, έργο αναρτημένο στις προθήκες του Πνευματικού Κέντρου που φέρει το όνομά του. Επιμελής και προσεκτικός ερευνητής, πολυγραφότατος επί σαράντα χρόνια, έφερε στη δημοσιότητα θέματα τοπικού-ζαγορίσιου αλλά και γενικότερου ενδιαφέροντος, που τον κατέστησαν έναν από τους πλέον διακεκριμένους ανθρώπους των γραμμάτων του τόπου μας.

Ο **δάσκαλος Λαζαρίδης**, ίσως είναι από τους λίγους δασκάλους που υπηρέτησε τα περισσότερα χρόνια της διδασκαλικής του ζωής στο χωριό του. Ο Κ.Λ. άρχισε το λειτουργήμα του δασκάλου στο Δημοτικό Σχολείο Κουκουλίου το έτος 1926 και τελείωσε το 1952. Επί 26 χρόνια είχε την

οργανική του θέση στο Κουκούλι. Δεν υπηρέτησε και τα 26 χρόνια στο Κουκούλι. Σε αυτά συμπεριλαμβάνονται η διετής μετεκπαίδευσή του, τα τρία χρόνια του εμφυλίου (1947 - 1949) καθώς και η εκπαιδευτική του άδεια ενός έτους στη Γενεύη, όπου παρακολούθησε, ιδίως εξόδοις, τον περίφημο Παιδαγωγό Πιαζέ (1951-52). Τότε έγραψε και το εξαιρετικό του πόνημα «Ζαν Ζακ Ρουσσώ». Η πνευματική συγκρότηση του Κ.Λ. υπήρξε πράγματι εξαιρετική. Με επιμονή και συνεχή μελέτη έγινε αυτοδίδακτος στη Γαλλική γλώσσα. Στο καθημερινό διδακτικό του έργο ο Κ.Λ. συγκαταλεγόταν μεταξύ των άριστων δασκάλων της Ηπείρου, βραβευθείς για το διδακτικό του έργο από το Υπουργείο Παιδείας. Επειδή οι καλύτεροι κριτές ημών των διδασκόντων είναι πάντοτε οι διδασκόμενοι, τουτέστιν οι μαθητές μας, ως μαθητής εκείνου, είμαι σε θέση να κρίνω και να σας πω ότι ο Κ.Λ. υπήρξε πράγματι ένας ταλαντούχος δάσκαλος.

Η Παιδαγωγική, η επιστήμη της Αγωγής, όπως ονομάζεται σήμερα, αναφέρει τρία βασικά στοιχεία επιτυχημένης διδασκαλίας: **Γνώση του αντικειμένου**, **χρήση των μέσων διδασκαλίας** και **διδακτικό τακτ**, αυτό που ονομάζουμε ταλέντο. Ο Κ.Λ. είχε σε εξαιρετικό βαθμό και τα τρία τούτα στοιχεία. Πέραν της βασικής εκπαίδευσής στο Διδασκαλείο Ιωαννίνων, είχε κάνει περαιτέρω σπουδές και μετεκπαιδεύσεις στο αντικείμενό του, όπως ανέφερα πρωτότερα, είχε επίμονα μελετήσει, αποκτώντας έτσι τα αναγκαία πνευματικά εφόδια. Είχε δηλαδή σε άριστο βαθμό την θεωρητική κατάρτιση, για την επιτέλεση του διδακτικού του έργου.

Τα Μέσα διδασκαλίας της εποχής του δεν ήταν φυσικά



αυτά με τα οποία είναι εξοπλισμένα τα σημερινά σχολεία. Παρά ταύτα, το Δημοτικό Σχολείο Κουκουλίου είχε έναν άρτιο εξοπλισμό εποπτικών μέσων για την εποχή εκείνη. Όμως πρέπει να επισημάνω ότι αυτός ο δάσκαλος, πέραν των εποπτικών μέσων που διέθετε το σχολείο, έκανε πρακτική χρήση φυσικών μέσων διδασκαλίας. Όταν π.χ. δίδασκε το μάθημα της Γεωμετρίας - Επιπεδομετρίας (εμβαδά) και Στερεομετρίας (Ογκοί - κυβισμός) - μας έβγαζε από την αίθουσα και μας πήγαινε στο σχολικό κήπο, για να βγάλουμε τα εμβαδά επιπέδων: τριγώνου, παραλληλογράμμου, κύκλου κλπ., καθώς και τον όγκο στερεών, πάνω στους κορμούς των δέντρων. Αυτό στην Παιδαγωγική ονομάζεται **εποπτεία**

και **αυτενέργεια** του μαθητή με την χρήση φυσικών μέσων διδασκαλίας.

Ήταν επίσης άριστος αφηγητής. Με απλό και κατανοητό λόγο στα μαθήματα Ιστορίας και Θρησκευτικών, πετύχαινε οι μαθητές του να ακροώνται με ευχαρίστηση το διδασκόμενο μάθημα. Αυτό ήταν το φυσικό του χάρισμα, το διδακτικό τακτ, το ταλέντο να αιχμαλωτίζει τον ακροατή - μαθητή με την αφήγηση-διήγηση. Μας μύησε στη Λογοτεχνία, δίνοντάς μας βιβλία από τη βιβλιοθήκη του σχολείου (Παλαμά, Κρυστάλλη, Ζαχαρία Παπαντωνίου) και μας έμαθε πώς να «χτίζουμε» μια έκθεση ιδεών με τα «υλικά» που περιείχε το θέμα.

Πέραν αυτών, είχε ήπιους τρόπους, αναφορικά με αυτό που στην Παιδαγωγική ονομά-

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ: Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ, Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ - ΛΑΟΓΡΑΦΟΣ, Ο ΒΟΤΑΝΟΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

ζομε «αμοιβή και ποινή» του μαθητή. Ήταν γνώστης της ψυχολογίας του μαθητή και δεν ήταν φειδωλός στην επιβράβευση των μαθητών του με ένα «μπράβο» ή και παρότρυνση για βελτίωση των αδυνάτων.

Όσον αφορά τις «ποινές» ήταν από τους ελάχιστους που δεν χρησιμοποιούσε την ράβδο, γνωστή στους παλιότερους, ως μέσον επιβολής πειθαρχίας και τιμωρίας. Δεν ήταν λοιπόν τυχαίο που ο Κ.Λ. είχε στην εποχή του τη φήμη ενός εκλεκτού παιδαγωγού - δασκάλου και δικαίως είχε επιλεγεί στην βαθμίδα των Επιθεωρητών Δημοτικής Εκπαίδευσης (θέση Σχολικού Συμβούλου σήμερα). Και φυσικά ήταν αποδεκτός από την τοπική κοινωνία του χωριού του, όπου για πολλά χρόνια υπηρέτησε. Διακρίθηκε ακόμη και ως συνδικαλιστής, αφού διετέλεσε γραμματέας της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας.

Αυτά ήταν σε γενικές γραμμές τα στοιχεία που συγκροτούσαν την προσωπικότητα του Κ. Λαζαρίδη ως δάσκαλο.

Ο Λαζαρίδης συγγραφέας.

Μεγάλο είναι το συγγραφικό έργο του Κ.Λ., κυρίως λαογραφικό. Είναι σε όλους γνωστό ότι ο Κ.Λ. ήταν ο δημιουργός της «ΜΙΚΡΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ». Το συνολικό συγγραφικό του έργο, σε αυτοτελή έργα-βιβλία, αποτελείται από 53 βιβλία. Φυσικά υπάρχουν πάρα πολλές δημοσιεύσεις σε άρθρα, τα οποία δημοσιεύτηκαν κατά καιρούς σε διάφορα περιοδικά και εφημερίδες. Το πρώτο του βιβλίο φέρει τον τίτλο «Περί σχολικού κήπου» και έτος εκδόσεως το 1949, στο οποίο εξετάζει τον σχολικό κήπο σαν χώρο υποδειγματικής καλλιέργειας και τονίζει την παιδαγωγική σημασία του σχολικού κήπου. Να σημειώσουμε εδώ ότι το 1929-30 είχε παρακολουθήσει μαθήματα γεωπονικής στο Γεωργικό φροντιστήριο Ιωαννίνων και το

1938 πήρε το πρώτο βραβείο μεταξύ έντεκα προκριθέντων σχολικών κήπων στο Ζαγόρι.

Πολλά από τα βιβλία του αναφέρονται σε προσωπικότητες του Ζαγορίου: Δασκάλους του Γένους και διακεκριμένους Εκπαιδευτικούς ή κληρικούς (Γεώργιος Γεννάδιος, Νεόφυτος Δούκας, Κοσμάς ο Αιτωλός, Αναστάσιος Σακελλαρίου, Δημήτριος Σάρρος, Κώστας Γεωργίου, Πέτρος Κόκκορος), σε ευεργέτες και αγωνιστές του Έθνους (Ευγένιος Πλακίδας, Κων. Ράδος, Γεώργιος Μπίκας, εθνικοί ευεργέτες από το Τσεπέλοβο), σε μοναστήρια, σε γεφύρια, σε χωριά και τοπωνύμια κλπ. Ξεχωριστή αναφορά κάνει για χωριό του: «Το χωριό μου το Κουκούλι», Α', Β' και Γ' τεύχος. Πολλά είναι τα λαογραφικά στοιχεία που αναφέρονται σε αυτά. Πολλά από τα λαογραφικά του αναφέρονται στην Φιλολογική

Λαογραφία (παραμύθια, λαϊκές ιστορίες, ευτράπελες διηγήσεις), καθώς επίσης και στην Εθμική Λαογραφία (ήθη, έθιμα, τραγούδια του γάμου και της ξενιτιάς, μοιρολόγια και νανουρίσματα). Πολλά από τα λαογραφικά του είναι αδημοσίευτα χειρόγραφα.

Για το συγγραφικό του έργο, κυρίως το λαογραφικό, και την γενικότερη προσφορά του στα γράμματα και στο Ζαγόρι ο Κ. Λαζαρίδης τιμήθηκε από την Πολιτεία το 1966 με το παράσημο του Αργυρού Σταυρού του Φοίνικα και τον ίδιο χρόνο βραβεύτηκε για το λαογραφικό του έργο από την Ακαδημία Αθηνών. Τιμήθηκε επίσης από τον Δήμο Ιωαννίνων, την Ένωση Ζαγορισίων και τον Μουσικοφιλολογικό Σύλλογο «ΣΚΟΥΦΑΣ» της Άρτας.

Το μεγαλύτερο από τα λαογραφικά του έργα είναι μαγνητοφωνημένο στη δεκαετία του '60. Με ένα μαγνητόφωνο εκείνης τη εποχής έγραψε σε 60 ταινίες πάρα πολλά πράγματα: Τραγούδια του τόπου του, ζα-

γορίσια και σαρακατσάνικα, πανηγύρια χωριών, τη λειτουργία σε εκκλησίες, βελάσματα κοπαδιών και κυπροκούδουνα, κελαϊδήματα πουλιών και πολλές αφηγήσεις αντρών και γυναικών της εποχής του. Όλο αυτό το υλικό έχει πια ψηφιοποιηθεί και εγγραφεί σε 52 CD, που βρίσκονται στο Πνευματικό Κέντρο.

Θ' ακούσουμε τώρα για πέντε λεπτά περίπου τρία μικρά αποσπάσματα της δουλειάς του, όπως ακριβώς είχαν μαγνητοφωνηθεί εδώ και 50-55 χρόνια.

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στο τελευταίο έργο του που ήταν - και είναι - η **Βοτανική του Συλλογή**.

Από την ημέρα που συνταξιοδοτήθηκε ο Κ. Λαζαρίδης, ο ανήσυχος αυτός ερευνητής, άρχισε το έργο της συλλογής της χλωρίδας του τόπου του. Όλοι εμείς οι μεγαλύτεροι σε ηλικία θυμόμαστε τον αεικίνητο δάσκαλο, με πλήρη «εξοπλισμό»: κλίτσα, καπέλο, βοτανοσυλλέκτη, κι ένα μικρό σκαπτικό, να κατηφορίζει και ν' ανηφορίζει στις πλαγιές του Βίκου, στα Κουσάρια και στα Πουρνάρια, ακόμα και στο βουνό της Αστράκας είχε πάει, και να μαζεύει τα αγριολούλουδα.

1260 είναι τα πάσης φύσεως βότανα που συνέλλεξε ο ερασιτέχνης βοτανολόγος.

Το 1986 εξέδωσε σε δύο τομεία το έργο της βοτανικής του συλλογής. «Η ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΤΑΝΙΚΗ ΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΗ» και «ΒΟΤΑΝΙΚΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΟΥΚΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΚΟΥ».

Βασισμένος στο έργο του Γάλλου Βοτανολόγου G. Bonnier, «Flore Complete illustree en couleurs de France», κατέγραψε όλα τα συλλεγόμενα φυτά-βότανα με την γαλλική τους ονομασία και την λαϊκή ελληνική του τόπου, τα οποία βρίσκονται στο Πνευματικό Κέντρο.

Το Πνευματικό Κέντρο Κ. Λαζαρίδης. Το 1993 προνόησε και δώρησε με συμβολαιογραφική πράξη στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή: το παλιό σπίτι του παππού του Αστερινού Κόκκορου, -όπου στεγάζεται το Πνευματικό Κέντρο- και όλες τις συλλογές του: τέσσερις χιλιάδες περίπου βιβλία, την βοτανική του συλλογή, παλιά έγγραφα, φωτογραφίες, ανέκδοτα χειρόγραφα, κασέτες, 60 μαγνητοταινίες και άλλα.

Η Ριζάρειος επισκεύασε το κτίριο και το 1990 που έγιναν τα εγκαίνια του υπέροχου αυτού κέντρου πολιτισμού, ενώ ο δωρητής είχε πριν τρία χρόνια αποβιώσει. Λειτουργεί έκτοτε επί 26 συναπτά έτη, χάρη και στην λειτουργό και υπεύθυνη του Πνευματικού Κέντρου, κ. Ειρήνη Τσουμάνη, η οποία με υποδειγματική τάξη και υπευθυνότητα το υπηρετεί, και που χιλιάδες είναι οι επισκέπτες του μοναδικού στο είδος του αυτού Μουσείου.

Περαίνοντας την ομιλία μου, οφείλω και ως μαθητής και συνάδελφος του τιμώμενου λογίου Κ.Λαζαρίδη, και ως Κουκουλιώτης, να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τους συντελεστές αυτής της πνευματικής εκδήλωσης. Και πρωτίστως τον πρόεδρο και τα μέλη της Εταιρείας Λογοτεχνών και Συγγραφέων και την Αδελφότητα Κουκουλιωτών που είχαν την πρωτοβουλία να συντελεστεί αυτή η εκδήλωση, αλλά και όλους τους φορείς που συνέβαλαν και είναι απόψε μαζί μας. Να ευχαριστήσω ακόμη και όλους τους ακροατές, από τα διάφορα Ζαγοροχώρια και τα Γιάννινα, καθώς και τους συγχωριανούς μου Κουκουλιώτες που γέμισαν το μεσοχώρι του χωριού. Να ευχαριστήσω ξεχωριστά και τον συγχωριανό μου -πρώην Πρόεδρο της Αδελφότητας Κουκουλιωτών- τον Σπύρο Τσουμάνη, που υποστήριξε με τα τεχνικά μέσα την εκδήλωση.

(Από την εκδήλωση της 19ης Αυγούστου στο Κουκούλι).

Ο ΒΟΪΔΟΜΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ

Του αείμνηστου καθηγητή Άγγελου Παπακώστα

Όσοι έτυχε να γνωρίσουν την ομορφιά της Πίνδου, της βουνοσειράς, που αν δεν έγινε κατοικία των Θεών, όπως ο Όλυμπος, δεν δοξάστηκε όμως λιγότερο στα τελευταία χρόνια. Όσοι γνώρισαν την Ελληνική Ελβετία που λέγεται «Ζαγόρι» και μάλιστα το φοβερό και κατανυκτικό χάσμα του «Βίκου» και το «Βοϊδομάτη» το ωραιότερο ίσως ποτάμι της Ελλάδος που βγαίνει απ' τα βράδια του, περναί γοργά κάτω απ' την τιμωμένη γέφυρα, που εξυπηρετεί τη συγκοινωνία Αρίστης-Παπίγκου, σπάει αφρίζοντας στον περήφανο βράχο της Σπηλιώτισσας, ζώνει το Καστράκι, που κατεβαίνει απότομα στις όχθες του, περναί κάτω από το ομώνυμο πέτρινο γεφύρι και προχωρεί ημερώτερο στον κάμπο της Κλειδωνιάς, της Γορίτσας και της Κόνιτσας, όπου σμίγει με τον Αώο, θεωρούν τη φήμη για το τοπίο κατ'όλην από την πραγματικότητα.

Πόσοι όμως είχαν κάνει τη γνωριμία του χώρου, στη προ της αναταρχής περίοδο; Λίγοι ορειβάτες μονάχα. Έλληνες βέβαια, γιατί οι αλпинιστές, που είχε στείλει ο Ντούτσος, όσοι δεν είχαν φτερά και στα πόδια, έμειναν εκεί στα γύρω ιστορικά υψώματα της «Γκραμπάλας» (Βουνοκορφής) του «Ρουϊνίκου» που θυμίζει το Βυζαντινό «Ρεννίκου» που κατεβαίνουν ήρεμα προς τις όχθες του Βοϊδομάτη από τη δυτική πλευρά,

αντίθετα με τα βουνά του Παπίγκου, που ορθώνονται γιγάντια από την άλλη πλευρά.

Ασήμαντες είναι οι ειδήσεις, που βρίσκει κανείς για το χώρο σε έντυπες πηγές. Δεν θα είναι λοιπόν χωρίς ενδιαφέρον νομίζω το γλωσσικό-ιστορικό αυτό σημείωμα, που σκοπό έχει να δώσει αμυδρά μόνον εικόνα του Βοϊδομάτη και των μνημείων

Επιμέλεια Γ. Ζαχάρης

του, αφού και «ποιητική φαντασία ητόνισεν παραστείσαι» κατά την έκφραση κάποιου Βυζαντινού.

Η εικόνα βασίζεται και σε προσωπική γνωριμία ωρισμένων μερών του χώρου (των γειτονικών προς τα μοναστήρια του) και σε πληροφορίες συμπατριωτών, που είχαν γνωρίσει καλλίτερα το Βοϊδομάτη, και ως ψαράδες και ως κυνηγοί.

Το όνομα: Πού οφείλει ο Βοϊδομάτης το όνομά του δεν είναι γνωστό. Ο Λαμπρινός υποθέτει ότι προήλθε από ομώνυμο συνοικισμό, (αναφερόμενο και στον κωδικό του Ζαγορίου) που διαλύθηκε στα 1817, καθότι «οι κάτοικοι του ληστρικών βίων διάγοντες και καταδικάμενοι υπό της Κυβερνήσεως διεσκορπίστησαν».

Άλλοι θεωρούν το πρώτο συνθετικό ως ξενικό κατάλοιπο, σχετιζόμενο με τη λ. νόνα = νερό. Σε άλλους το όνομα θυμίζει το συνώνυμο επίθετο της Ήρας «Βωώπις = μεγαλόφθαλμη».

Αν το όνομα έχει τόσο μακρινή την προέλευση, τότε μπορεί να προήλθε και από απεικόνισή του με μορφή βοδιού, αφού κατά τον Αιλιανό «οι τιμώντες τους ποταμούς και τα αγάλματα αυτών εργαζόμενοι, οι μεν ανθρωπόμορφοι αυτούς ιδρύσαντο, οι δε βοών είδος αυτοί περιέθηκαν». Από τον ίδιο πληροφορούμεθα ότι «βουσί μεν ουν εικάζουσιν οι Στυμφάλιοι με τον Ερασίνον και τον Μετώπην, Λακεδαιμόνιοι δε τον Ευρώταν, Συκιώνιοι και Φλιάσιοι τον Ασωπόν, Αργείοι δε τον Κηφισόν».

ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΕΣΠΑ ΤΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ-ΚΗΠΟΙ

Διέξοδο στην Εγνατία θέλει το Ζαγόρι

Το αίτημα ένταξης στο ΕΣΠΑ 2014-2020 της εκπόνησης της μελέτης και της κατασκευής του οδικού άξονα σύνδεσης της Εγνατίας οδού με το κεντρικό και δυτικό Ζαγόρι (τμήμα Μηλιωτάδες-Κήποι), επαναφέρει ο δήμος Ζαγορίου.

Με έγγραφό του προς τους υπουργούς Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, καθώς και προς τον περιφερειάρχη Ηπείρου, ο δήμαρχος Βασίλης Σπύρου τονίζει πως η σύνδεση θα συμβάλει τα μέγιστα στην περαιτέρω ανάπτυξη της μοναδικής από κάθε άποψη περιοχής.

«Η διέλευση της Εγνατίας οδού από την περιοχή του Ανατολικού Ζαγορίου έδωσε νέες προοπτικές ανάπτυξης του τόπου μας. Μάλιστα ο νέος οδικός άξονας σύνδεσης του Ανατολικού Ζαγορίου από τον κόμβο της Εγνατίας οδού μέχρι τον οικισμό Μηλιωτάδες, που κατασκευάστηκε στα πλαίσια της κατασκευής της Εγνατίας οδού, είναι από τους πλέον σύγχρονους επαρχιακούς αυτοκινητόδρομους.

Δυστυχώς, όμως, ο δρόμος αυτός δε συνεχίζει προς Κεντρικό Ζαγόρι κατά τον ίδιο τρόπο, αλλά συνεχίζει με τοπικές οδούς, που είναι απαρχαιωμένες, στενές και δυσπρόσιτες, με αποτέλεσμα οι οδηγοί να τις αποφεύγουν και έτσι η περιοχή του Ανατολικού Ζαγορίου να είναι αποκομμένη από την υπόλοιπη περιοχή του Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου», σημειώνει, επισημαίνοντα πως απαιτείται η κατασκευή ενός σύγχρονου επαρχιακού δρόμου, που θα ξεκινάει από τους Μηλιωτάδες και θα καταλήγει σε πρώτη φάση στους Κήπους, ακολουθώντας την ήδη υπάρχουσα επαρχιακή οδό.

(Ηπ. Αγών 14/9/16)

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

1. ΔΙΩΡΟΦΗ ΟΙΚΙΑ Ε = 232,60 τ.μ. ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ Ε = 32,38 τ.μ. ΟΙΚΟΠΕΔΟ Ε = 339,66 τ.μ. Κοντά στην κεντρική πλατεία

2. ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Ε = 609,68 τ.μ.

Τιμή Ευκαιρίας

Τηλ. 6932406875

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΤΟΥΣ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΥΣ

ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Πληροφορίες

στο τηλέφωνο:

26510 35033



GIANNENAS SERVICES



SERVICE ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ



Μιχάλης & Ηλίας Κατσούπης Ο.Ε.

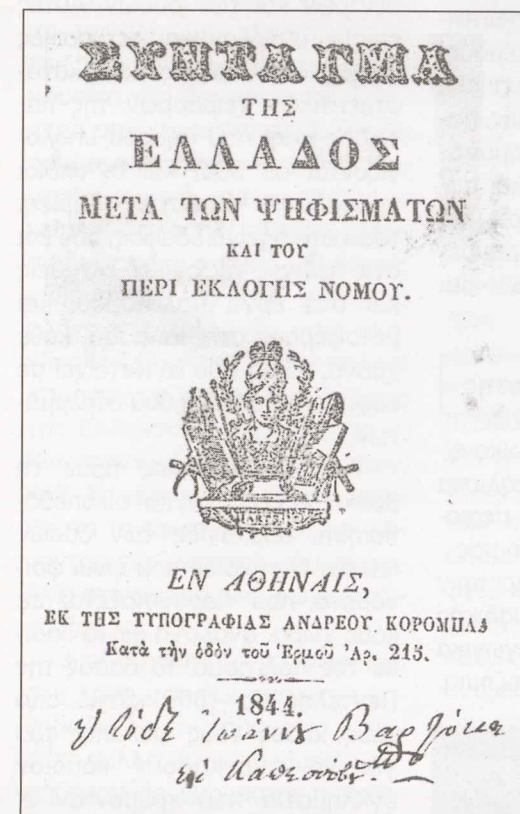
Μ. Αγγέλου 15 & Γρ. Σακκά 6-8, Ιωάννινα

Τηλ.: 26510 35300, 75041, 70020 - Fax: 26510 70944

κιν. 6936 477477, 6936 474474

www.giannenaservices.gr, e-mail: info@giannenaservices.gr

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ



Ενόψει της επικείμενης συζήτησης για την αναθεώρηση του ισχύοντος συντάγματος χρειάζεται να φλυαρίσουμε και λίγο. Να συμμετάσχουμε κι εμείς στην διαβούλευση. Το σύνταγμα είναι ο θεμελιώδης νόμος του Ελληνικού Κράτους, αλλά ο λαός λέει ότι «οι νόμοι ψηφίζονται για να παραβιάζονται». Δεν υπάρχει ιδανική νομοταγής κοινωνία. Πρέπει λοιπόν να υπάρχουν νόμοι για αόσους ενεργούν και πράττουν πράξεις που χαρακτηρίζονται παράνομες. Οι διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος αγγίζουν βουλευτές, υπουργούς, ανώτατα στελέχη, την Δικαιοσύνη, τις ένοπλες δυνάμεις. Ο απλός πολίτης δεν έχει ευθύνες. Το τελευταίο εκάστοτε άρθρο του κάθε συντάγματος έγραφε: «Η ρήρησις του παρόντος Συντάγματος επαφίεται εις τον πατριωτισμόν των Ελλήνων». Στο σύνταγμα του 1844 το τελευταίο άρθρο 107 έγραφε: «Η τήρησις του παρόντος συντάγματος αφιερούται εις τον πατριωτισμόν των Ελλήνων». Απ' το «αφιερούται» πήγαμε στο «επαφίεται». Άρα, τώρα, έχουμε ευθύνες. Αναρωτιέμαι τι πρέπει να κάνω εγώ ο απλός πολίτης για να υπερασπιστώ την εφαρμογή του συντάγματος. Πρώτα πρέπει να τηρώ τους νόμους κι ύστερα να ψηφίζω με σύνεση και σκέψη.

Έχω στην κατοχή μου το σύνταγμα του 1844. Πρόκειται για βιβλιάρκι δεμένο σε χοντρό χαρτί και σε διαστάσεις 7 επί 11 εκατοστά. Τυπώθηκε στην Αθήνα στην Τυπογραφία Ανδρέου Κορομηλά το 1844. Μετά τα 107 άρθρα ακολουθεί το Διάταγμα του Όθωνα, στις 18/3/1844 για την δημοσίευση του Συντάγματος στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Μετά δημοσιεύονται 14 ψηφίσματα της «Τρίτης Σεπτεμβρίου εν Αθήναις Εθνικής των

Ελλήνων Συνελεύσεως» και ο νόμος για την εκλογή βουλευτών.

Εδώ πιέζομαι να εκφράσω την απορία μου για τις συχνές τροποποιήσεις του εκλογικού νόμου. Θα ήθελα ο εκλογικός νόμος να έχει αυξημένη τυπική ισχύ, ίσως με ρητές συνταγματικές διατάξεις. Δεν είναι πόνι των κομμάτων ο εκλογικός νόμος, ούτε εργαλείο διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Δεν βλέπω στον εκλογικό νόμο που ισχύει άμεση δημοκρατία, δεν βλέπω εφαρμογή της πλειψηφίας. Λένε ότι η απλή αναλογική θα φέρει ακυβερνησία, δηλαδή ένα ή και δύο κόμματα δεν θα συγκεντρώνουν 151 βουλευτές. Εγώ λέω ότι οι πολιτικοί μας πρέπει να σέβονται πάντοτε τα μηνύματα της ψήφου και να μην αλλοιώνουν την θέληση του λαού. Τρία και τέσσερα κόμματα να συνεννοηθούν και να σχηματίσουν κυβέρνηση, αφού έτσι θέλει ο λαός.

Το 1844 είχαμε σύνταγμα και εκλογικό νόμο και η Εθνική Συνέλευση είχε Πρόεδρο τον Π. Νοταρά. Εκπροσωπήθηκαν 92 περιοχές της Ελλάδας. Στον αριθμό 30 οι εκπρόσωποι των Ηπειρωτών, δηλαδή Κ. Μάκος, Χ. Κλονάρης, Α. Μελάς και Ε. Σίμος.

Σταθμός της ιστορίας μας ο Σεπτέμβριος του 1843. Μετά την Επανάσταση του 1821, τις εμφύλιες συρράξεις, τον Ι. Καποδίστρια, τους Βαυρούς, τον «Ελέω Θεού» βασιλιά Όθωνα, ήρθε το Σύνταγμα του 1844. Την σημασία του αναδεικνύει ο ίδιος ο εκδότης Αν. Κορομηλάς στην δεύτερη σελίδα, όπου γράφει: «ΕΛΛΗΝΕΣ! Το λαμπρότερον και ενδοξότερον έργον το μετά τους αγώνας της ανεξαρτησίας ημών προχθέν είναι το ΣΥΝΤΑΓΜΑ.

Το πολιτικόν τούτο Ευαγγέλιον το διά πολλών αιώνων και χύσεως αιμάτων παρά των άλλων εθνών αποκτήσθην, ημείς απεκτήσαμεν εις ολίγον διάστημα καιρού και άνευ χύσεως αίματος. Εκδίδων τούτο σήμερα, πέποιθα εις τον πατριωτισμόν των συμπολιτών μου διά την μερικὴν τούτου απόκτησιν. Εν Αθήναις τῇ 20 Μαρτίου 1844. Ο συμπολίτης ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ. Τυπογράφος και βιβλιοπώλης».

Έργον λαμπρότερον και ενδοξότερον χαρακτηρίζει ο Α. Κορομηλάς την απόκτηση συντάγματος. Από την κυριαρχία των Τούρκων και τη απολυταρχία του Όθωνα η Ελλάδα αρχίζει να αποκτά σταγόνες δημοκρατίας.

Το Ζαγόρι λόγω προνομίων είχε αρκετές πηγές δημοκρατίας. Φτωχή περιοχή και οι νέοι έφευγαν για να μάθουν γράμματα. Εξάλλου και η ξενιτιά ήταν προσηνής στους Ζαγορίσιους κι αποκτούσαν κι εκεί νόματα δημοκρατίας. Ο Ιωάννης Βαρτζώκας, γραμματέρας σε διάφορους δεσποτάδες, αγόρασε το βιβλιάρκι κι απ' αυτόν περιήλθε στο γιο του Κων/νο Ι. Βαρώκα, σχολάρχη. Το 1850 λοιπόν, στο πρώτο λευκό εσώφυλλο, ο Κ. Ι. Βαρτζώκας γράφει: «Μη θαυμάσης, ω θεατά, το σμικρόν του όγκου μου, ήξευρε ότι εντός μικρού ενυπάρχει μέγα, δηλ. εντός εμού υπάρχουσιν

Μη θαυμάσης, ω θεατά,
ότι σμικρόν το όγκόν μου,
ήξευρε, ότι εντός μικρού
ενυπάρχει μέγα, δηλ. εντός
εμού υπάρχουσιν οι νόμοι
δυσ μέρους δυνάμει
δός. καὶ αἰνῶς ὡς τὸ
βιοτικό καὶ πολιτικό
νῦν. Βαρτζώκας.
τῇ 18. Μαρτίου 1850. ὁ Κων/νος
Βαρώκας.

οι νόμοι της μητρὸς των φώτων Ελλάδος. Και ανήκω νυν τη βιβλιοθήκῃ του Κων/νου Ι. Βαρώκα. Τῇ 18: νοβρίου: 850. Εν Ιωαννίνους».

Από τούτη την ελαχίστη χειρόγραφη σημείωση, αλλά και απ' τις σελίδες της ιστορίας προκύπτει ότι οι Ζαγορίσιοι, πέραν της μόρφωσης και του πολιτισμού, είχαν και δημοκρατικές βάσεις, αρχής γενομένης απ' το 1430 μ.Χ. με την απόκτηση προνομίων. Οι χωριανοί με άμεση δημοκρατία εξέλεγαν προεστό, οι προεστοί των χωριών Γενικό Προεστό Ζαγορίου και το Ζαγόρι ήταν μια μικρή δημοκρατία μέσα στην αυτοκρατορία των Τούρκων. Αυτοί οι προεστοί των χωριών μαζί με τον Γενικό Προεστό Ζαγορίου είχαν νομοθετική, δικαστική και εκτελεστική εξουσία. Έτσι η δημοκρατία λειτουργούσε σε βάθος και το Ζαγόρι αποτελούσε παράδειγμα προς μίμηση.

Μετά από 172 χρόνια από εκείνο το Σύνταγμα του 1844 και 41 χρόνια απ' το σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας του 1975 καλούμαστε να αναθεωρήσουμε αυτό που ισχύει σήμερα. Καλούμαστε να παράξουμε «λαμπρότερον και ενδοξότερον» έργον. Θα ακούσουμε τον πρωθυπουργό και τους αρχηγούς των κομμάτων. Θα δούμε πάλι συνταγματολόγων στην τηλεόραση. Θα διασκεδάσουμε με σχόλια στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης. Μπορεί να έχουμε διαδηλώσεις και επεισόδια. Αυτά βέβαια για τα αστικά κέντρα, γιατί η ύπαιθρος υποφέρει και δεν ενδιαφέρεται.

Όσον αφορά το Ζαγόρι ήταν ανέκαθεν φτωχό και αναζητούσε τον επιούσιο και η παρούσα κρίση το εκμηδένισε. Άλλωστε σήμερα κατοικείται από μεγάλες ηλικίες και το μέλλον γράφει: «Άγιος Πέτρος». Ίσως ο Άγιος Πέτρος να έχει εκεί απάνω ένα καλύτερο Ζαγόρι.

Απόστολος Ντιναλέξης

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΙΝΑΒΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

ΔΩΔΩΝΗΣ 73 ΙΩΑΝΝΙΝΑ
τηλ.: 2651066693
κιν.: 6932857864

email: athantsinavos@gmail.com
web: www.athanasitsinavos.gr

«ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΑΣΗ»

ΔΑΣΟΣ είναι μία βιοκοινότητα φυτών και ζώων, στην οποία φυσικά προέχουν οι φυτικοί οργανισμοί και μεταξύ αυτών τα δέντρα, τα οποία και αποτελούν το κυριότερο χαρακτηριστικό της γνώρισμα. Με άλλα λόγια είναι μια πολύπλοκη ζωντανή κοινωνία, αλλά και ένα πολύπλοκο βιολογικό εργοστάσιο. Είναι ένα πολύτιμο αγαθό του ανθρώπου, στήριγμα στη ζωή του και φυσικός ανανεώσιμος πόρος.

Από τα στοιχεία των ιστορικών και φιλοσόφων, των ποιητών και των καλλιτεχνών που έφτασαν μέχρι και σήμερα σε μας, πληροφορούμαστε, ότι η πατρίδα μας κατά τους παλιούς χρόνους ήταν κατάφυτη και σκεπασμένη, από πυκνά και μεγάλα δάση, μέσα στα οποία ζούσαν και τρέφονταν πολλά άγρια θηρία και ζώα, τα οποία όμως έχουν εξαφανιστεί από πολλά χρόνια, όχι μόνον από την πατρίδα μας, αλλά και από τον Ευρωπαϊκό χώρο ακόμη.

Ο Ηρακλής της μυθολογίας μας σκοτώνει λιοντάρι στην περιοχή της Νεμέας, κυνηγάει το ελάφι της Αρτέμιδας στα βουνά της Πελοποννήσου, ζώα που ζουν αποκλειστικά και μόνο σε μεγάλα και πυκνά δάση. Ο Θησέας παλεύει με τους Κένταυρους στο δασωμένο Πήλιο. Στους «Αχαρνές» του Αριστοφάνη, ο κυριότερος ήρωας αλλά και ο οχρός είναι καβουρνιαρέοι που ζούσαν και εργάζονταν όλοι τους στο σημερινό Μενίδι.

Ο Πausανίας μας πληροφορεί ότι στο πυκνό δάσος της Πάρνηθας ζούσαν αρκούδες και ακόμη στο κτήμα που είχε ο ιστορικός Ξενοφώντας στην Ηλεία κυνηγούσαν ελάφια και ζαρκάδια.

Ο Ευρυπίδης στις «Βάκχες» που μας πληροφορεί ότι ο Κιθαιρώνας ήταν πυκνοδασωμένος και σ' αυτόν ζούσαν, τραγουδούσαν και χόρευαν οι Μαινάδες.

Ο Πλάτωνας στον «Κριτία» του αναφέρει ότι τα βουνά της Αττικής ήταν δασωμένα τόσο πολύ, που τα κοπάδια των ζώων δυσκολεύονταν να μπουν μέσα για να βοσκήσουν.

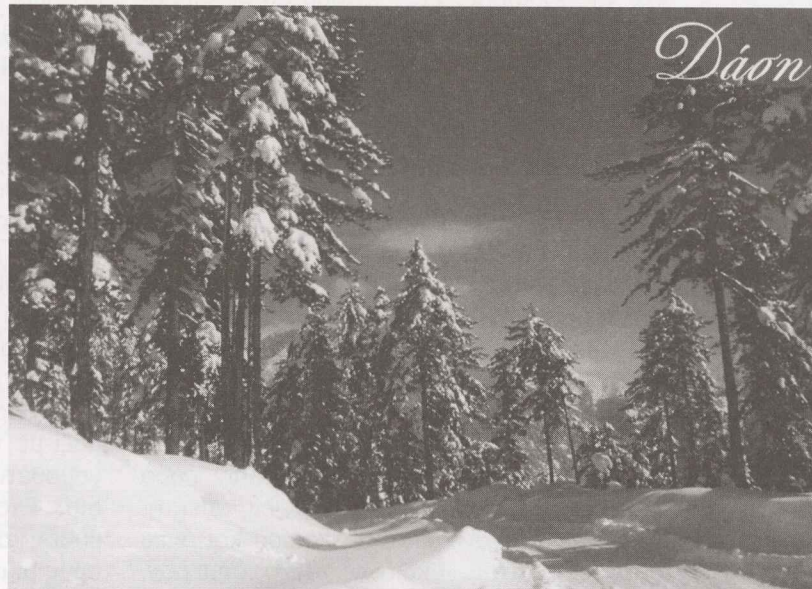
Ο ανεπανόληπτος, τέλος, Όμηρος, το βουνό Νήριτο της Ιθάκης το ονομάζει πυκνόφυλλο και πυκνόδασο. Τη Ζάκυνθο δε «υλήεσαν». Για τον Παρνασσό δε αναφέρει ότι τόσο δασοφύωτος ήταν, που οι ακτίνες του

ήλιου δε μπορούσαν να φτάσουν μέχρι το έδαφος, και ζούσαν σ' αυτόν αγριογούρουνα. Αλλά και σχεδόν όλα τα βουνά μας τα ονομάζει «ούρεα σκιδέντα» και «ούρεα υψίφυτα».

Όμως, αλλοίμονο, και για τα δάση μας ήρθαν χρόνια δίσεκτα και μήνες οργισμένοι και έπεσε το θανατικό, με αποτέλεσμα από τους χρόνους αυτούς και μέχρι της Επανάστασης του 1821 αυτά, να ελαττωθούν σημαντικά από πολλές και διάφορες αιτίες.

Γεγονός εξακριβωμένο είναι ότι το 1821 παραλάβαμε ποσοστό δασοκαλύψεως 49%, το οποίο αρχίζει να ακολουθεί μια σοβαρή φθίνουσα πορεία η οποία φαίνεται καλύτερα από τα παρακάτω στοιχεία:

Το ποσοστό 49% του 1821 μέχρι το 1880 μειώθηκε στο



38%, για να φτάσει στο 28% το 1898, στο 23,5% το 1911 και να καταλήξει σήμερα στο 18,5%—κατ' άλλους στο 16%— και μόνο, ποσοστό το οποίο κατατάσσει την πατρίδα μας σχεδόν στην τελευταία θέση, όχι μόνο από τα Ευρωπαϊκά, αλλά και από τα Βαλκανικά κράτη.

Η σοβαρή αυτή μείωση των δασών μας από το 1821 και μέχρι σήμερα, σε τέτοιο βαθμό που να υπάρχουν χιλιόμετρα ολόκληρα από ξεροβούνια και λόφους από πέτρες, οφείλεται όχι τόσο στη φύση, όσο στους πολλούς αντικειμενικούς και υποκειμενικούς ανθρώπινους παράγοντες, κυριότεροι από τους οποίους είναι:

1. Η από της Εθνικής μας Ανεξαρτησίας και μέχρι το 1950, κατά τακτά χρονικά διαστήματα,

εμπλοκή της πατρίδας μας, σε πολυετείς, υπέρ της διατηρήσεως της εδαφικής της ακεραιότητας, καταστροφικούς πολέμους, αποτέλεσμα των οποίων υπήρξε η σοβαρή καταστροφή των δασών για τακτικούς και αμυντικούς σκοπούς αφ' ενός, και αφ' ετέρου για την ανέγερση και ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων σπιτιών, εργοστασίων και εγκαταστάσεων γενικά.

Νικόλαος Χρυσ. Κούρτης

2. Η υποανάπτυκτος οικονομία της χώρας μας, και μάλιστα της ορεινής όπου ήταν τα περισσότερα και καλύτερα δάση μας.

3. Η καταθλιπτική, μέχρι πριν από λίγο, πίεση της νομαδικής κτηνοτροφίας στα παραγωγικά δάση, η οποία ήταν επιζήμια,

την εξασφάλιση μικρού γεωργικού κλήρου. Γιατί η σιτοκαλλιέργεια, που είναι η βάση της διατροφής των κοινωνιών, είναι από τους μεγαλύτερους εχθρούς των δέντρων και των δασών. Αυτές επίσης υπήρξαν και οι βασικές εστίες δημιουργίας των καταστροφικών χειμάρρων της πατρίδας μας, που σήμερα υπολογίζονται σε 500, και οι οποίοι προκαλούν τεράστιες ζημιές, τόσο στο ορεινό έδαφος, όσο και στις πεδινές γεωργικές εκτάσεις και στα έργα πολιτισμού, και μεταφέρουν στη θάλασσα, κάθε χρόνο, χώρα που αντιστοιχεί σε εύφορη έκταση 20.000 στρεμμάτων.

6. Οι σύνδρομες προς τη βοσκή, εκχέρωση και οικοπεδοποίηση, πυρκαγιές των δασών και όχι οι τυχαίες που είναι φαινόμενο που παρουσιάζεται σε κάθε χώρα, ανάλογα με το δασικό της πολιτισμό. Το δάσος της Πεντέλης το 1885 κάηκε από τους ίδιους τους φύλακές του για να αναγκάσουν κάποιον εγκληματία που κρύβονταν σ' αυτό να παραδοθεί.

7. Η μέχρι και σήμερα, δοθείσα προτεραιότητα από την πολιτεία στην εντατικοποίηση και ανάπτυξη της γεωργικής οικονομίας των πεδινών περιοχών, βάζοντας σε δευτερεύουσα μοίρα την ορεινή και καθαρά δασική περιοχή, που αποτελεί και τα 4/5 της Ελλαδικής γης.

8. Η μέχρι και πριν λίγα χρόνια, επί των δασών Κυβερνητική πολιτική, η οποία εμφανιζόταν παραπαίουσα και συμπτωματική κινούμενη. Αυτό φυσικά ήταν επόμενο αφού ουδέποτε μέχρι τότε, το δασικό πρόβλημα απασχόλησε σοβαρά και στο σύνολό του στους κυβερνητικούς γραμματιστές και σχεδιαστές, αφού το δάσος ακόμη και σήμερα στη χώρα μας θεωρείται κοινό και αδέσποτο αγαθό, και

9. Το ότι τα δάση ανήκουν σε πολλούς και διάφορες δασοκτήμονες, Δημόσιο, Ιδιώτες, Συνεταιρισμούς, Μοναστήρια κλπ. Το «παρήγορο», όμως είναι ότι η ζοφερή αυτή κατάσταση της Δασοπονίας δεν είναι μόνο Ελληνικό φαινόμενο είναι, παγκόσμιο και άρχισε να ανησυχεί και απασχολεί σοβαρά όλους τους πολιτισμένους λαούς.

Και αυτό, γιατί όλη η ανθρωπότητα, αντιλήφθηκε πλέον τον σοβαρό κίνδυνο που διατρέχει ο

ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΟΥ ΑΓΑΠΙΟΥ

«Το φυλάσασθαι τα αγαθά χαλεπότερον του κτήσασθαι»

μόνον για κλαρίνα και σουβλάκια, διότι από το εν λόγω μουσείο θα ωφελούμεθα όλοι μας.

Εφ' όσον κύριοι πρόεδροι όλων των εκπολιτιστικών συλλόγων βλέπουμε ότι οι υπεύθυνοι αδιαφορούν διά την αξιοποίησιν του μουσείου, διατί δεν καλούμεθα όλοι να ενώσουμε την φωνήν μας προκειμένου να αποκατασταθεί και λειτουργήσει το μουσείο; Εκτός κι αν αποτελεί νόμιμο κλήρο των συγγενών και επιγόνων, γεγονός το οποίον δεν γνωρίζω, οπότε ζητώ συγγνώμη. Αν όμως αποτελεί κλήρον του δημοσίου, καθώς αρμόζει, οι υπεύθυνοι ας εντρέπονται διά την αμέλειαν, την απραξίαν και την αδιαφορίαν.

Ο ισοπεδωτής και πανδαμάτωρ χρόνος μετ' ου πολύ όλα τα ευπαθή και λεπτά εκθέματα θα τα έχει αχρηστεύσει.

Οι ξενοδοχειακές μονάδες, κύριοι, ας μην στηρίζοντα μόνον στο φαγητό, τον ύπνο, την πολυτέλεια και την καλοπέραση. Ο άνθρωπος δεν ζει μόνον επ' άρτω, φέρει και πνεύμα και νου και ιστορία και μέλλον και

ευθύνην και πολιτισμόν. Είμαστε εκπ/κοί σύλλογοι χωρίς να ενδιαφερόμεθα διά τον πολιτισμόν μας; Λυπούμαι.

Του **Δημητρίου Ν. Θάνου**
Εκπαιδευτικού
και Μουσικοδιδασκάλου,
Προέδρου του Μορφωτικού
και Εκπ/κού Συλλόγου
Καβαλλαρίου

Τα ανωτέρω δεν σηματοδοτούν την ευθύνη εις τους συλλόγους, οι οποίοι βασικά δεν φέρουν και κανένα δικαίωμα πέραν της υψώσεως φωνής και της ασκήσεως πιέσεως. **Ο μόνος ο οποίος φέρει θεσμικά δικαίωμα και υποχρέωσιν είναι ο Δήμος Ζαγορίου.** Φρονώ πως μέσα εις τα τόσα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου κάποιος θα έπρεπε να αναλάβει την πρωτοβουλίαν της συζητήσεως και διεκπαιρέσεως του θέματος. Τόσο δύσκολα είναι όλα σ' αυτή τη ζωή; Πώς περιμένουμε να αναβαθμισθεί το Ζαγόρι; Μόνον με τα αποψυχούντα πανηγύρια;

Πρώτα θα καλλιεργήσουμε

το πνεύμα και τον πολιτισμό και τελευταία τα όσα επί του παρόντος κάνουμε.

Ο αείμνηστος Αγάπιος Τόλης απλά μια ζωή με πολλές θυσίες συγκέντρωσε το γάλα και μεις του δίνουμε μια κλωσιά και το χύνουμε.

Αν πολλοί ισχυρίζονται πως υπήρξαν και υπάρχουν λανθασμένες ενέργειες, τούτο το θεωρώ μωρό. Όλα τα λάθη διορθώνονται. Το αληθές και ανδροπρεπές είναι ότι δεν θέλουμε. Δυστυχώς δεν επιθυμούμε κόπους, προσπάθειες και τα τοιαύτα. Διεπόμεθα από πολυλαπλή οκνηρία.

Δεν πρόκειται να ενοχλήσω ξανά για το παρόν θέμα, είμαστε κακομοίρηδες και άξιοι της κατάντιας μας. Θα περιορίσουμε τις δραστηριότητες του συλλόγου μας στον χώρο μας, ο οποίος απ' το ερχόμενο καλοκαίρι θα ανοίξει νέο κεφάλαιο εκδηλώσεων υπηρετώντας το πνεύμα και προκαλώντας τους νέους διότι η ζωή πρωτίστως δεν είναι ούτε παρελθόν ούτε παρόν παρά μόνον μέλλον.

Ευχαριστώ διά την φιλοξενία και διατελώ αναμένων να μου απαντήσει κάποια φωνή, ό τι ήταν υπερβολή τα όσα κατέθεσα και φυσικά να πεισθώ ότι το θέμα ευρίσκεται σε κάποιο στάδιο πορείας.

«ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΑΣΗ»

δάσος στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην οικονομική κοινωνική και εκπολιτιστική ανάπτυξη των ανθρωπινων κοινωνιών, και να αφυπνίζεται το ενδιαφέρον της για την προστασία του από τους ανθρωπογενείς, κυρίως, κινδύνους που καθημερινά το απειλούν. Γιατί τα δάση και σαν οικονομικές μονάδες συνδέονται άμεσα με τους ανθρώπους και η ιδιότητα ιστορία τους παρουσιάζει πλευρές που ο ιστορικός ίσως τις παραμερίζει. Τη σημασία αυτή των δασών, που σήμερα την αντιλαμβανόμαστε όλοι μας στην Ελλάδα τουλάχιστο, την προέβλεψε πρώτος ο μεγάλος πανεπιστημιακός Δάσκαλος Π. Κοντός το 1906 στο βιβλίο του με τίτλο «ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ».

Μέσα σ' αυτό φαίνεται καθαρά η σχέση του δάσους με την πολιτική, οικονομική και πολιτιστική στάση ενός λαού. Δυστυχώς όμως όλες οι γιορτές και εκδηλώσεις που ορίστηκαν από τον ΟΗΕ και τις οποίες δεχθήκαμε να γιορτάζουμε και εμείς κάθε καθημερινά το απειλούν. Γιατί τα δάση και σαν οικονομικές μονάδες συνδέονται άμεσα με τους ανθρώπους και η ιδιότητα ιστορία τους παρουσιάζει πλευρές που ο ιστορικός ίσως τις παραμερίζει. Τη σημασία αυτή των δασών, που σήμερα την αντιλαμβανόμαστε όλοι μας στην Ελλάδα τουλάχιστο, την προέβλεψε πρώτος ο μεγάλος πανεπιστημιακός Δάσκαλος Π. Κοντός το 1906 στο βιβλίο του με τίτλο «ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ».

τάς πετρελαίων μας. Πιστεύω μετά από αυτά ότι όλοι μας πρέπει να προσέξουμε περισσότερο, να προστατεύσουμε και να αξιοποιήσουμε το δυνατό γρηγορότερα την χρυσόφορο αυτή πηγή και το αδάπανο εργοστάσιο παραγωγής οξυγόνου που είναι δίπλα μας και λέγεται ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΑΣΟΣ, γιατί δεν υπάρχουν πλέον άλλα περιθώρια αδιαφορίας αναλογιζόμενοι και αυτό που είπε ο Σαμουέλ Ντάνας: «Χωρίς το ξύλο το βασικό οικονομικό αγαθό των δασών μπορεί να αναπτυχθεί ο τεχνολογικός πολιτισμός των ανθρώπων. Χωρίς όμως το ΔΑΣΟΣ, χωρίς δηλαδή την υγιεινή ζωφόρο προσφορά του, δε θα μπορέσει ο άνθρωπος να επιζήσει».

Νικόλαος Χρυσ. Κούρτης
Διάκονος του βουνού
και του δάσους

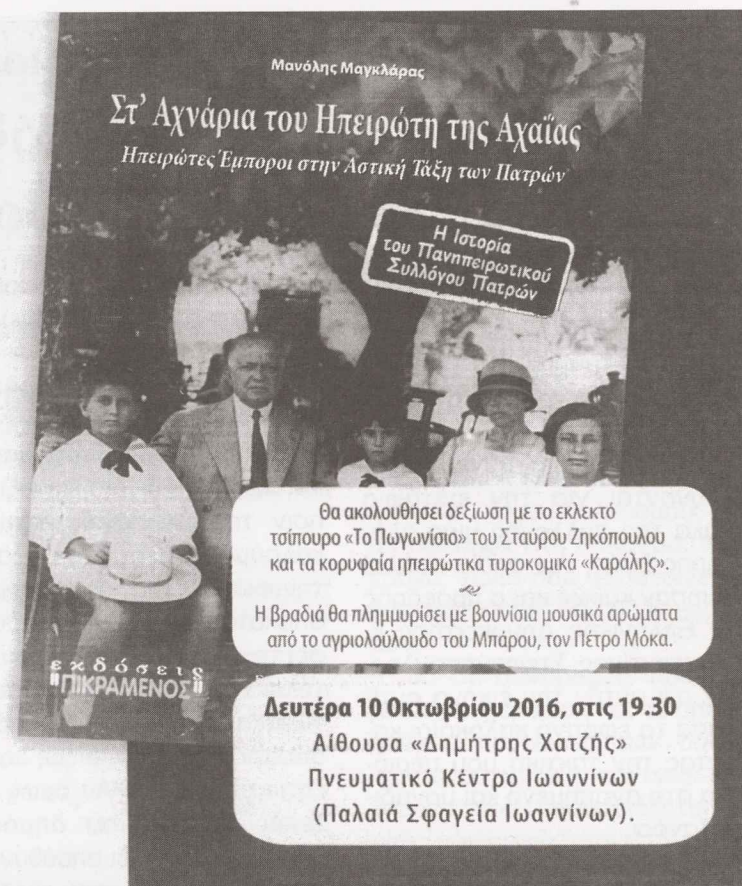
Βιβλιοπαρουσίαση

Οι Εκδόσεις «Πικραμένους» και ο Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών, μαζί με το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών, τον Δήμο Β. Τζουμέρκων, το Ίδρυμα Βορειοηπειρωτικών Ερευνών, την Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το περιοδικό και τις Εκδόσεις Άπειρος Χώρα, την Εταιρεία Συγγραφέων και Λογοτεχνών Ηπείρου, τον Σύνδεσμο Συρρακιωτών Ιωαννίνων, την **Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου**, και υπό την αιγίδα των Περιφερειών Δυτικής Ελλάδας και Ηπείρου παρουσιάζουν το ιστορικό πόνημα

Στ' Αχνάρια του Ηπειρώτη της Αχαΐας του Μανόλη Μαγκλάρα, φιλόλογου.

Ομιλητές:

- Σπυρίδων Εργολάβος, φιλόλογος-συγγραφέας με θέμα: «Ο απόδημος Ηπειρώτης»
- Νίκος Υφαντής, συγγραφέας, Πρόεδρος Ι.Β.Ε. και Ε.Σ.Λ.Η., με θέμα: «Η Βορειοηπειρωτική παροιμία Δροβιανιτών Πάτρας»
- Τάσος Βασιλείου, εκπαιδευτικός-συγγραφέας, με θέμα: «Ο Ιστορικός Πανηπειρωτικός Σύλλογος Πατρών»
- Χαιρετισμό θα απευθύνουν όλοι οι συνδιοργανωτές.
- Κεντρικός Συντονιστής: Στέφανος Ντόβας, δημοσιογράφος, Πρόεδρος Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών



ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ
Βαπτίσεις

– Η Όλγα Σίλλη και ο Βασίλειος Κόκκορης βάπτισαν το γιο τους στις 18-6-2016 και του έδωσαν το όνομα **Χριστόφορος**. Να τους ζήσει με υγεία.
– Η Κωνσταντίνα Τζιομάκα και ο Στέργιος Ζιώγας βάπτισαν το κοριτσάκι τους και την είπαν **Αλεξάνδρα** στις 10-7-2016. Να ζήσει με υγεία

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ
Βαπτίσεις

– Η Αφροδίτη Δεμάτη και ο Παύλος Πάντος βάπτισαν το γιο τους στις 20-8-2016 και του χάρισαν το όνομα του παππού **Λεωνίδα**. Να τους ζήσει.

Γάμοι

– Η Τσεργιογιάννη Ευριδίκη-Σπιριδούλα του Ιωάννη και ο Ηλίας Μώκος του Χρήστου παντρεύτηκαν. Να ζήσουν.

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ**Γάμοι**

– Η Ξένια του Ηλία Αχνούλα και της Βιργινίας Τσουμάνη και ο εκλεκτός της Γιάννης Μάρκου στεφανώθηκαν στο Αρχιμανδρείο Ιωαννίνων στις 10-9-2016. Να ζήσουν να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά ν' αποκτήσουν!

Συγχαρητήρια

– Ο Χάρης Κάππης του Χρυσόστομου και της Βάσως πέρασε στο Πάντειο Παν/μιο στον Πειραιά.
– Η Χριστίνα του Μάκη Τσουμάνη πέρασε στο Τμήμα Φυσικό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
– Η Στεφανία του Θύμιου Τσουμάνη και της Σοφίας Πάσχου πέρασε στο Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπ/σης Ιωαννίνων.
Θερμά συγχαρητήρια

Συλλυπητήρια

– Απεβίωσε στην Καλαμάτα η 85χρονη Πολυξένη Πλάγου τον Αύγουστο του 2016.
Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της Βαγγελιώ και Γιώργο Χαρ. Μήλιο. Να έχουν την ευχή της.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ**Γάμοι**

– Ο Χαράλαμπος Παύλου Καρδούνης και η Βαία Μπομπογιάννη στεφανώθηκαν στις 10-9-2016 στους Ασπραγγέλους. Να ζήσουν με υγεία.

ΒΙΚΟΣ**Γάμοι**

– Η Πανωραία Ντάκουλα και ο Εμιλιάνο Τζέμπα παντρεύτηκαν. Να ζήσουν με υγεία χαρά, ευτυχία!

ΒΙΤΣΑ**Βαπτίσεις**

– Ο Γεώργιος Βαταβάλης και η Σοφία Μήτσιου βάπτισαν την κορούλα τους και της χάρισαν το όνομα Βασιλική. Να ζήσει γερή και τυχερή και νυφούλα να την χαρούν.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Συγχαρητήρια

– Θερμά συγχαρητήρια στη Γεωργία Βασδέκη που πέρασε στη Σχολή Θεατρικών Σπουδών στην Πάτρα. Καλές σπουδές.

ΒΟΒΟΥΣΑ**Γεννήσεις**

– Η Σοφία Ζέρβα και ο Χρήστος Καλαμπόκης απόκτησαν πρωτότοκο υγιέστατο κοριτσάκι.
– Η Δρογία Ευαγγελία και ο Αντώνης Σταγκογιάννης απέκτησαν πρωτότοκο χαριτωμένο κοριτσάκι.
Να ζήσουν γερά και τυχερά τα νεογέννητα κοριτσάκια.

Βαπτίσεις

– Η Ελισάβετ Χατζή και ο Κων/νος Αραπατζής βάπτισαν το γιο τους στη Θεσ/νίκη τον Ιούλιο 2016 και του έδωσαν το όνομα **Αχιλλέας**. Να τους ζήσει με υγεία.

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ**Βαπτίσεις**

– Η Χριστίνα Καραγιαννοπούλου και ο Δημήτριος Γάτσιος βάπτισαν το γιο τους στο Αρχιμανδρείο Ιωαννίνων και του χάρισαν το όνομα του παππού **Αθανάσιος**.
Να ζήσει γερός και τυχερός!

ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ**Θάνατοι**

– Απεβίωσε ο Γιώργος Ζήκος.
– Απεβίωσε ο 86χρονος Χρήστος Καραθάνος στην Αθήνα. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς των εκλιπόντων.

ΕΛΑΤΗ**Βαπτίσεις**

– Η Μαριάνθη Ντίνου και ο Ευστάθιος Θεοχάρους βάπτισαν το γιο τους στον Αγ. Γεώργιο Ελάτης Ζαγορίου και του έδωσαν το όνομα **Φρίξος**. Να τους ζήσει γερός και ευτυχισμένος.

ΕΛΑΤΟΧΩΡΙ**Θάνατοι**

– Η Αγγελική Μητσοπούλου που είχε γεννηθεί το 1922 απεβίωσε στις 21-8-16. Συλλυπητήρια θερμά.

Βαπτίσεις

– Η Ελισάβετ Καραγιάννη και ο Βασίλειος Χαρίσης βάπτισαν το κοριτσάκι τους και της χάρισαν το όνομα Αικατερίνη. Να τους ζήσει με υγεία!

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ**Γάμοι**

– Η Χριστίνα Τζόκα κι ο Αναστάσιος Αδραμίδης παντρεύτηκαν τον Αύγουστο 2016 στην Κόνιτσα. Βίον ευτυχί και ανθόσπαρτον.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ**Συγχαρητήρια**

– Ο Κλέαρχος Ράπτης του Χρήστου και της Έλενας πέρασε στο

Τμήμα Ιστορικό-Αρχαιολογικό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Θερμά Συγχαρητήρια. Καλή φοιτητική ζωή.

ΚΑΡΥΕΣ**Βαπτίσεις**

– Ο Βασίλης Ρούσκας του Παναγιώτη και η Γεωργία Τόλη βάπτισαν τη μοναχοκόρη τους και την είπαν **ΑΝΔΡΙΑΝΑ** και νυφούλα να τη χαρούν!
– Ο Βασίλης Μπαλάσκας και η Νικολέττα Καρναδά βάπτισαν το γιο τους και του χάρισαν το όνομα Βασίλειος. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία!

ΚΟΥΚΟΥΛΙ**Συγχαρητήρια**

– Η Αλίκη Λένη του Κίμωνα και της Τριανταφυλίας Καλύβα πέρασε στο Τμήμα Μηχανικών Επιστήμης Υλικών στα Ιωάννινα. Θερμά συγχαρητήρια.

– Η Άννα Μαρία Κοντοδήμου του Νικολάου και της Βαϊτσούλας Τσουμάνη πέρασε 1η στο Χημικό Ιωαννίνων.

Θερμά Συγχαρητήρια. Καλή φοιτητική ζωή!

ΜΑΚΡΙΝΟ**Γάμοι**

– Η Βασίλεια Φούφα του Νικολάου και της Ελπίδας και ο Παναγιώτης Τόλλιος από το Λαγκάδι Σερρών στεφανώθηκαν στον Αγ. Πάνη Γέρακα Αττικής στις 19-6-2016. Να ζήσουν να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν!

Συγχαρητήρια

– Ο Βεζύρης Χρήστος του Κων/νου πέρασε στο Τμήμα Μηχανικών Επιστήμης υλικών.
Συγχαρητήρια θερμά.

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ**Βαπτίσεις**

– Η Ελένη Κοντονάσιου του Χρήστου και ο Λεωνίδας Τσάιμος βάπτισαν το κοριτσάκι τους και την είπαν Ευτυχία. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά και ευτυχία.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ**Βαπτίσεις**

– Ο Πέτρος Γκόντος και η Ελένη Δήμου βάπτισαν το γιο τους στην Ελεούσα στις 24-7-2016 και του έδωσαν το όνομα Δημήτριος. Να τους ζήσει!

Θάνατοι

– Ο Βασίλειος Λαδιάς του Ιωάννη και της Ευγενίας που είχε γεννηθεί το 1017 απεβίωσε στις 3-9-2016. Νάχουν την υχή του και να του πάρουν τα χρόνια οι απόγονοί του.

ΠΑΠΙΓΚΟ**Συγχαρητήρια**

– Η Τσουμάνη Αμαλία του Νίκου

και της Ιουλίας πέρασε Ψηφιακών Μέσων στην Καστοριά.

– Η Κοντομάρη Μαρία του Παύλου και της Ελένης Τσουμάνη πέρασε στη Λαμία ΑΕΙ Πληροφορικής με εφαρμογές Βιοϊατρικής.
Θερμά συγχαρητήρια

Βαπτίσεις

– Η Αλεξία Τσουμάνη του Γεωργίου και ο Κων/νος Χρήστου βάπτισαν την κορούλα τους και της έδωσαν το όνομα της γιαγιάς **Αγγελική**. Να τους ζήσει γερή και τυχερή.
– Ο Χαράλαμπος Γιαννόπουλος του Γεωργίου και της Ραχήλ και η Σταυρούλα Μπαμπουρέα βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους και του έδωσαν το όνομα **Γεώργιος**. Να τους ζήσει γερό και τυχερό.
– Ο Χρήστος Μπαμινιώτης και η Ευφροσύνη Τσιλιακού βάπτισαν στον Αγ. Γεώργιο στο Μέτσοβο την κόρη τους στις 3-7-2016 και την είπαν Μαρίνα. Να ζήσει με υγεία, χαρά ευτυχία!

Θάνατοι

– Ο Βύρων Μητσιάδης ήταν το 12ο παιδί του Αghσίλαου και της Ευγενίας Ματσκοπούλου και είχε γεννηθεί στις 23-3-1932. Απεβίωσε στις 3-9-2016 στο Βανκούβερ του Καναδά. Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς του.

ΤΡΙΣΤΕΝΟ**Γάμοι**

– Η Αδραμίδα Ευθαλία και ο Δημήτριος Καλλιλάς παντρεύτηκαν στην Αθήνα τον Ιούλιο του 2016. Βίον ευτυχί και ανθόσπαρτον.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ**Συγχαρητήρια**

– Θερμά συγχαρητήρια στη Σουκοδέλου Ανδρομάχη που πέρασε στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Καλή φοιτητική ζωή!

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ**Γεννήσεις**

– Ο Αλέξανδρος Χρ. Τάγκας και η Ελένη Σφυρή απόκτησαν τρίτο παιδάκι στην Αθήνα, μια υγιέστατη χαριτωμένη κορούλα. Να τους ζήσει με υγεία!

Βαπτίσεις

– Ο Φώτης Δελγιάννης και η Σταυρούλα Ιωάννου βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους και του έδωσαν το όνομα **Δημοσθένης**. Να τους ζήσει.

Συγχαρητήρια

– Η Έρη Τάγκα του Βαγγέλη και της Θάλειας Τσουμάνη πέρασε στο Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
– Ο Δημήτριος Τσουμάνης του Τηλέμαχου και της Αλέκας Γκούρη πέρασε στην Ιατρική Ιωαννίνων.
Θερμά συγχαρητήρια.

Επιμέλεια:

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Συγχαρητήρια

– Θερμά συγχαρητήρια στα ανήψια μας **Βαγγέλη και Γιώργο Κωλέτα**, παιδιά της εξαδέλφης μας Ερμηνείας Σούζου για την επιτυχία των κοριτσιών του **Μικαέλας** στο Μαθηματικό και στο ΦΠΨ Ιωαννίνων.

Ελένη Δούβλη - Ντίνα Τόμου - Μιχάλης Οικονομίδης

ΒΡΑΔΕΤΟ**Συγχαρητήρια**

– Η Δανάη Στ. Χρηστογούλα από το Βραδέτο, βασικό μέλος του χορευτικού του Συνδέσμου Ζαγορισίων στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

ΓΡΕΒΕΝΗΤΙ**Πένθη**

– Επιμνημόσυνοι Αποχαιρετισμός του Σωτήρη Χ. Θεοδωρίκα προς την αγαπημένη του σύζυγο, **Σοφία**, που ράγισε το νου και τις καρδιές των φίλων και συγγενών, που παραβρέθηκαν στο τραπέζι που παρέθεσε στην Κεντρική Πλατεία του Γρεβενιτίου, με την ευκαιρία του 40ήμερου μνημόσυνου την Κυριακή, 4 Σεπτεμβρίου 2016:

Αγαπητοί μου συγγενείς και φίλοι,

Σας ευχαριστώ, που ήρθατε και τιμήσατε την αγαπημένη μου Σοφούλα! Να πάρετε ό,τι θέλετε! Σήμερα κερνάει η Σοφούλα! Θέσας κέρναγε στις 17 Σεπτεμβρίου, που θα γιόρταζε, αλλά ο Θεός την αγαπούσε και την πήρε νωρίτερα, για να ξεκουραστεί αυτή και να στενοχωρηθώ εγώ! Αλλά δεν πειράζει! Δεν έχω παράπονο! Μου άφησε τρία παιδιά, αγγελούδια και τρία εγγονάκια να έχω παρέα! Σοφούλα μου, όταν ανέβεις στον ουρανό με την ομάδα των αγγέλων, μην κρύβεσαι στα σύννεφα! Έβγα στην ξαστεριά, για να σε βλέπω, να σε χαιρετώ και να κλαίω! Σοφούλα μου, φιλάκια! Να περνάς καλά αυτού που είσαι! Μαρία, Ναπολέων αδελφέ, να μου φιλήσετε τη Σοφούλα! Σας Ευχαριστώ!

Γιώργος Χαχάρης
Β.Τ. - «Το Ζαγόρι μας»

ΑΡΙΣΤΗ**Θάνατοι**

– Έφυγε και η τελευταία Λογοθετοπούλα η **Ουρανία Λογοθέτη-Ζυγούρη**. Στο σύζυγό της, τα παιδιά, τα εγγόνια της και στον αδερφό της Θωμά τα πιο θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ**Γάμοι**

– Στις 27 Αυγούστου παντρεύτηκαν στον Ι. Ναό Αγ. Σπυριδωνα στο Γούστερ της Μασαχουσέτης η **Μαίρη Πούλιας** και ο **Ζόζεφ Μίτσελ**. Θερμά συγχαρητήρια στους νεόνυμφους και στους γονείς Γιάννη Πούλιας και Λίντα Φούρκα-Πούλιας.
Οικογ. Γεωργίου Μέρτζιου

– Στα Γιάννενα έγινε ο θρησκευτικός γάμος και η βάπτισή του γιου του αγαπημένου μαθητή μου **Γιώργου Καψάλη**. Ελάμπε από ομορφιά το ζευγάρι και ο μικρός Αλέξανδρος. Όλες μου οι ευχές στους γονείς και τους παππούδες Αλέκο και Κική Καψάλη.

ΔΙΛΟΦΟ**Συγχαρητήρια**

– Η Ντανιέλα Αλεξ. Τριανταφυλλίδη εγγονή του γιατρού, από το Δίλοφο, στο Παιδαγωγικό Τμήμα Ιωαννίνων.

– Ο Θόδωρος Καραγιώργος από τα Άνω Πεδινά στο ΤΕΙ Κοζάνης.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ**Βαπτίσεις**

– Στη Μητρόπολη Θεσ/νίκης έγινε η βάπτισή της μοναχοκόρης του ανηψιού μας **Κώστα Τόμου**, μικροβιολόγου ιατρού και της **Κλαίρης Νομικού** στην υπηρεσία των ΑΜΕΑ του Παν/μίου Θράκης. Θερμές ευχές στους γονείς και στα ξαδέλφια μας Δημήτρη και Ντίνα Τόμου να καμαρώσουν και νυφούλα την Έλενά μας.

Οικογένεια Γεωργίου Δούβλη

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ**Συγχαρητήρια**

– Θερμά συγχαρητήρια στην **Λυδία Τζόκα** για την επιτυχία της στο Παιδαγωγικό του Παν/μίου Ιωαννίνων στο Τμήμα Νηπιαγωγών.

– Στον **Γιώργο Ζινδριλή** για την επιτυχία του στην Γεωπονική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Γάμοι

– Στις 9 Ιουλίου έγιναν οι γάμοι του **Νικολάου Ζήνδρου** με την εκλεκτή της καρδιάς του **Δάφνη** μετά το γάμο ακολούθησε η βάπτισή του γιου τους του έδωσαν το όνομα του παππού **Μιχάλη**. Μετά ακολούθησε τραπέζι και γλέντι στην πλατεία του χωριού. Στους γονείς και στους παππούδες ευχόμαστε υγεία, χαρά, ευτυχία στους νεόνυμφους και να ζήσει ο Μιχάλης.

Οικογένειες Βασίλη Ζινδριλή, Γεωργίου Δούβλη, Δημητρίου Τόμου, Ιωάννη Ευθυμίου

– Στην αγαπημένη μας ανιψιά **Χριστίνα Τζόκα**, κόρη του Ιωάννη και Μαρίας Τζόκα που παντρεύτηκε στις 21 Αυγούστου με τον εκλεκτό της καρδιάς της Αναστάσιο ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Γαργία Χρυσάνθη
Οικογ. Τζόκα Παναγιώτη

Βαπτίσεις

– Στις 30 Ιουλίου έγινε η βάπτισή της δεύτερης κόρης του **Ιωάννη Τζίμα** και της **Ναταλίας Ζινδριλή** στο Κουτσελιό στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου. Οι νονοί της έδωσαν το όνομα **Ανδριάνα-Αγγελική**. Ακολούθησε τραπέζι και γλέντι στο κέντρο Αγναντί. Ευχόμαστε να τους

ζήσει, να είναι γερή, τυχερή και ευλογημένη.

Οικογ. Δημ. Τόμου
Ιωάννη Ευθυμίου
Γεωργία Δούβλη

– Στις 27 Αυγούστου βάπτισαν τον πρωτότοκο γιο τους στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Ελαφοτόπου ο **Κυριάκος Μαυροειδίας** και η **Ελένη Τζόκα** του έδωσαν το όνομα **Παναγιώτης-Ηλίας**. Ευχόμαστε στους γονείς, στους παπούδες Παναγιώτη και Βαγγελιώ και στην θεία Λαμπρινή να τους ζήσει, να είναι γερό, τυχερό και ευλογημένο.

Οικογ. Δημ. Τόμου
Βασίλ. Ζινδριλή
Γεωργίου Δούβλη

– Στις 27 Αυγούστου στον Ιερό Ναό Γρηγορίου Παλαμά Ιεράς Μητροπόλεως Θεσ/κης βάπτισαν την κόρη τους ο **Κωνσταντίνος Τόμος** και η **Κλαίρη Παπακωνσταντίνου**. Της έδωσαν το όνομα **Έλενα**.

Ευχόμαστε στους γονείς, στους παππούδες Δημήτρη-Ντίνα και στους θείους Αφροδίτη Δημήτρη να τους ζήσει να είναι γερή, τυχερή και ευλογημένη.

Οικογ. Βασίλ. Ζινδριλή, Παναγιώτη Τζόκα, Ιωάννη Ευθυμίου, Γεωργίου Δούβλη

Κ. ΣΟΥΔΕΝΑ**Γεννήσεις**

– Η **Ναταλία** και ο **Βασίλης Γ. Παπαγεωργίου** απόκτησαν το δεύτερο παιδί τους, ένα υγιέστατο αγόρι. Στους γονείς και στους παπούδες αγαπητούς φίλους μας **Μαριάνθη και Γιώργο**, τις πιο θερμές και ειλικρινείς ευχές μας για το νέο μέλος της οικογένειας.

Λουκία - Βασίλης Τζιόβας
Κώστας Φωτέσιος
«Το Ζαγόρι μας».

Διόρθωση

– Στον αγαπημένο μου ανηψιό **Αλέξανδρο Αδαμαντίου Μουτσόπουλο** που αποφοίτησε από τη Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Η θεία του
Άννα Μιχ. Μουτσοπούλου

ΛΑΙΣΤΑ**Θάνατοι**

– Θερμά συλλυπητήρια στη φίλη και συνάδελφο Άννα Γατσέλου για το θάνατο του συζύγου της εκλεκτού συναδέλφου **Ιωάννη Τσακίρη**.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Συγχαρητήρια

– Ο Άγγελος Πεζοδρόμος του Παναγιώτη και της Άρτεμης εισάγεται στο Νοσηλευτική Ιωαννίνων. Συγχαρητήρια για την επιτυχία του στις πανελλήνιες και καλές σπουδές. Ιδιαίτερα μπράβο σ' αυτό το παιδί γιατί τα κατάφερε κάτω από δύσκολες οικονομικές και πρακτικές συνθήκες.

Χαρά Παπαδοπούλου

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΒΙΤΣΑ

– Εις μνήμην Αμαλίας Καρέτση προσέφεραν χρημ. ποσό στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κάτω Βίτσας τα παιδιά της, τα εγγόνια της και η οικογ. Γεωργίου Καρέτση.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

– Οι οικογένειες Γόγολου: Παναγιώτη Χρ., Χρήστου Π., Ανδρέα Π., Βασιλείου Λ., Γεωργίου Μ., Ευριπίδη Λ., Λάμπρου Ετρ., Θεοδώρου Μ., Βασιλείου, Παναγιώτη Ευ. και οι οικογένειες: Κων. Ακρίβη, Κων. Μπάρκα και Θεοδ. Ντάγκα, προσέφεραν χρηματικά ποσά στον Ι. Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Κουκουλίου εις μνήμην ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Ν. ΓΟΓΟΛΟΥ.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Γάμοι

– Στις 5/6/2016 έγιναν στον Ι. Ν. Αγίου Γεωργίου στο Ταμπόρι οι γάμοι της Τζένης, κόρης του Αριστομένη και της Ευθυμίας Τσίλη, με τον εκλεκτό της καρδιάς της Φίλιππο Τουρκάκη. Θερμά συγχαρητήρια και όλες οι ευχές μας για μια ζωή ευτυχισμένη.

Οικογ. Δημητρίου Γκέκη

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Πένθη

– Στις 31 τ' Αυγούστου 2016 έφυγε μία ακόμη αγαπητή συγγωριανή μας και προστέθηκε κι αυτή στις μνήμες μας. Έφυγε η ΕΙΡΗΝΗ ΣΩΤΗΡΗ ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, δασκάλα, σύζυγος του προσφιούς μας Παναγιώτη κι αδερφή του Σωτήρη, του δικού μας Σωτήρη.

Οι Σκαμνελίτες με θλίψη και βαριά καρδιά την καταχωρούν κι αυτή στο μακρύ κατάλογο των απόντων χωριανών μας, και σαν σμίγουν στις συντροφικές τα καλοκαίρια στο χωριό θα θυμούνται τη ζεστή παρουσία της και θα μιλούν γι' αυτή σα νάναι κοντά τους. Θα

μνημονεύουν την απώλειά της.

Ο σύνδεσμός μας, σύνδεσμος Σκαμνελιτών Αττικής, οι Σκαμνελίτες εκφράζουν τη θλίψη τους και τα πιο θερμά συλλυπητήρια στον αδερφό της το Σωτήρη, τα δυο της παιδιά, τις εγγόνες, συγγενείς, οικείους και φίλους – όσους πενθούν το χαμό τους.

Για το Δ.Σ. του Συνδέσμου Ο Πρόεδρος Κ. Μαργιόλης Ο Γραμματέας Θεοφ. Γεωργαντάς

– Στον αγαπητό φίλο μας Σωτήρη και τα δικά μας συλλυπητήρια.

Βασίλης - Λουκία

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Θάνατοι

– Πέθανε και κηδεύτηκε πολιτικά στην Αθήνα ο δικηγόρος Φάνης Πασπαλιάρης, 91 χρόνων. Στη σύζυγο, την κόρη του και όλους τους συγγενείς θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Γεννήσεις

– Η Βασιλική Τούση και ο Χρήστος Γιαννούλας έγιναν γονείς ενός πρωτότοκου κοριτσιού στα Γιάννενα. Να τους ζήσει, νάναι γερό και τυχερό.

Η θεία Έλλη Λάπη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 100

Πανταζή-Φραγκουλίδου Ευαγγελία

Ζώης Αστερίου

ΕΥΡΩ 90

Τσαπάρη-Μεθενίτη Ευανθία

ΕΥΡΩ 60

Αδερφότητα Σαρακατσαναίων Ηπείρου

Στάρρα Μαγδαληνή

Πασχάλη Ευθαλία

ΕΥΡΩ 50

Καραβασίλη Αλεξάνδρα του Βασιλείου

ΕΥΡΩ 30

Δεληγιάννης Φώτης

Κοματσέλη-Γκράτζιου Λούλα

Κοματσέλη Στέλλα

Λεοντίδης Βασίλειος

Λεοντίδης Ιωάννης

Κοντογιάννη Ευγενία

Θεοδοσίου Ευγενούλα

Ανδρώνης Ιπποκράτης

Παγιάτη Βιλερφίνη

Δάνου Ευγενία

Γενναδίου Ξανθίππη

Ράππη Αφροδίτη

Νιτσόπουλος Βασίλης

Βέλλη-Μιχαλοπούλου Βασιλική

Συγχαρητήρια στο Περιοδικό μας

Εγκάρδια συγχαρητήρια και ευχαριστίες για την λεπτομερειακή, επιμελημένη, άψογη, επίκαιρη και αντικειμενική ενημέρωση του περιοδικού σας/μας, σχετικά με τα θέματα που έχουν σχέση με τον Δήμο Ζαγορίου και όχι μόνο.

Με ιδιαίτερη Εκτίμηση και Αγάπη

Δημήτριος Λιοδάκης

Ευχαριστούμε τον συμπατριώτη δάσκαλο από το Γρεβενίτι κ. Δημήτριο Λιοδάκη, για τα καλά του λόγια προς το περιοδικό μας, με τα οποία συνοδεύει ένα σημείωμά του, που αφορά σε κοινωνικό στιγμιότυπο του χωριού του.

«Το Ζαγόρι μας»

το ΖΑΓΟΡΙ μας

Ιδρυτής:

KIMΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Επίτιμος Πρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΛΥ
Β' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΖΑΧΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Εφορος Εκδηλώσεων
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Μέλος

Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ- ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ

Εξελεγκτική Επιτροπή

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
Πρόεδρος
ΚΑΨΑΛΗΣ ΦΩΚΙΩΝ
Μέλος
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Μέλος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Λόφου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 30 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44



ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

– Ο Σύλλογος Νέων Αρίστης ενίσχυσε το περιοδικό μας το ποσό των 200 ευρώ.

– Η Καμτσόικα Ευρύκλεια προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ.

– Η Θεοδοσίου Ευγενούλα προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη της πολυαγαπημένης της αδερφής Πιπίτσας Περαιτικού-Γενναδίου.

– Η Στάρρα Μαγδαληνή προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου Πύρρου.

Θερμές ευχαριστίες.

«Ζ»